

POVÁLEČNÉ DESETILETÍ NA SVATÉM KOPEČKU U OLOMOUCE

JANA KREJČOVÁ

K 70. výročí AKCE K a AKCE Ř
připraveno v červnu 2020
pro Matici svatokopeckou

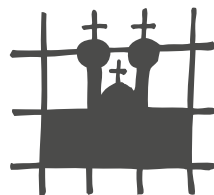
Určeno pro vnitřní potřebu

www.maticesvatokopecka.cz

Svatý Kopeček u Olomouce 2020

© Jana Krejčová, 2020

Neprodejné

... *Blaze, sestry, bude nám modliti se tady ...*

Zpěv sester premonstrátek při svěcení
nového domu na Svatém Kopečku
dne 9. srpna 1931

Komunistická politika je založena na lži a nenávisti

P. František Antonín Rýzner, svatokopecký kněz

ÚVOD

V roce 2020 vzpomínáme 70. výročí akcí připravených Komunistickou stranou Československa a tehdejší vládou, jejichž hlavním cílem byla likvidace mužských a ženských klášterů na našem území. Jsou známy pod názvy **Akce K** (kláštery, též Bartolomějská noc českých klášterů, nebo také barbarská noc) a **Akce Ř** (řeholnice). Zde popisované události, odehrávající se na Svatém Kopečku, ať už před rokem 1950 či v letech následujících, dokumentují nejen plnění příkazů shora, ale i iniciativu obyčejných funkcionářů. Tento článek zasazuje dění spojené s Akcí K a Akcí Ř do dějinného kontextu. Události v kritickém roce 1950 nevznikly najednou a z ničeho, pro vysvětlení je třeba začít o něco dříve. Následky obou akcí pak doznávaly i v následujících letech.

SITUACE NA SVATÉM KOPEČKU

Svatý Kopeček byl výjimečným místem, na kterém byl koncentrován církevní život více než kdekoli jinde. Mimo poutního kostela hostil v jednu dobu klášterní budovy tří ženských řádových kongregací (františkanky, premonstrátky a dominikanky), ve dvou dalších objektech sídlili řeholníci Řádu premonstrátských řeholních kanovníků a Řádu bratří kazatelů. V roce 1952 byly na Svatý Kopeček poslány sestry Kongregace Milosrdných sester sv. Kříže. Ve své vile č. 5 (zprvu rekreačně od roku 1939 trvale) žil a úřadoval olomoucký arcibiskup ThDr. Leopold Prečan (1866–1947), protektor a čestný člen Matice svatokopecké (MSK) a čestný občan města Olomouce. Od roku 1923 v Katolickém domě (nyní Hospic na Svatém Kopečku) působila Matice svatokopecká. Na Svatém Kopečku pracovala řada dalších katolických spolků: Lidová jednota na Svatém Kopečku, Čtenářský spolek na Svatém Kopečku, Sdružení venkovské Omladiny farnosti Svatokopecké a Jednota čsl. Orla na Svatém Kopečku. V roce 1937 byla založena i farní charita, jejíž činnost byla po druhé světové válce na krátkou dobu obnovena. Zrušena byla 12. března 1953.

V roce 1950 žilo na Svatém Kopečku ve 162 domech 905 obyvatel. Byli převážně katolického vyznání, další byli organizováni v církvi československé, nejmenší část byla bez vyznání. Ještě před válkou bylo nejvíce obyvatel členy Československé strany lidové, zanedlouho po válce vedla Komunistická strana Československa. Místní realie se opírají především o *Pamětní knihu obce 1961–1968*, obsahující retrospektivní záznamy od roku 1945, uloženou ve Státním archivu Olomouc. Doplnující informace poskytl lidovecký dobový tisk. Nebylo čerpáno z jiných pramenů, archivy byly v době, kdy autorka na tomto příspěvku pracovala, z důvodu koronavirové epidemie mimo provoz. Radou kopií korespondence a záznamů církevních tajemníků přispěl PhDr. Martin Kučera, kterému tímto autorka děkuje. Pocházejí z fondu KNV, který spravuje Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc. Všechny tyto dokumenty byly označeny jako tajné.

ROK 1945

Zkušný svatokopecký četnický strážmistr František Madák (1899–1982) nechal 7. května 1945 svolat vojáky(!), aby se dostavili do hostince u Frühaufů č. 8 (dům 5. listopadu 2000 vyhořel a následně byl zbourán) k volbě místního národního výboru. Předsedou revolučního národního výboru byl zvolen právě on, místopředsedou se stal František Povýšil (1896–1971). A začalo se konat. Prvními, na koho si národní výbor troufnul, byli občané německé národnosti. Hned následující den museli němečtí živnostníci sundat své firemní štíty. Hněv se otočil proti nim, vinným i nevinným. Např. JUDr. Leopold Obermüller (1905–1978), správce domu arcibiskupa L. Prečana „*byl eskortován do tábora pro Němce(!) v Olomouci*“. A nebyl ze Svatého Kopečka sám. V obci byly ustaveny hlídky – Národní garda. O týden později, tj. v polovině května, byl Fr. Madák zvolen členem Okresního národního výboru v Olomouci (ONV) a v zápětí, po nových volbách, znovu předsedou Místního národního výboru (MNV) na Svatém Kopečku. Na ONV měl v referátu odsun Němců.

Matice Svatokopecká tehdy prosila prostřednictvím tisku dobrodince, aby svými dary pamatovali na rychlé opravení svatyně na Sv. Kopečku, těžce poškozené německými pumami. Tehdy zásah dostala i Wolkerova vila (o které ještě bude zmínka), těsně pod básnickovou pamětní deskou.

Svatokopecký probošt P. Julius Jan Půda, O.Praem. (1881–1956), který byl hlavním organizátorem sbírek na obnovu kostela, slavil 28. června 1945 čtyřicáté výročí kněžství a následující den celebroid slavnou děkovnou mši svatou. Členové svatokopeckých spolků mu uspořádali v Katolickém domě hudební akademii. Na výzvy reagovalo mnoho lidí, farností, organizací apod. z celé Moravy. V novinách vycházely celé seznamy dobrodinců, přispívajících na svatokopecký kostel. Dne 30. června byla v republice ustavena Státní bezpečnost (StB).

Obrovský počet lidí, snad více než třicet tisíc, množství družiček a poutníků v krojích přivítal Svatý Kopeček v neděli 1. července, kdy se konala děkovná pouť za ukončení války se vzpomínkou na její oběti. V kostele i na nádvoří kázali kněží, kteří byli po šest let v nacistických koncentračních táborech, profesor náboženství ThDr. Josef Holubníček (1892–1976) a ThDr. Jaroslav Kouřil (1913–1981), oba z Olomouce.

Pozornost nových obecních představitelů se v zápětí obrátila na církve. MNV a ONV si začaly osobovat právo na disponování řeholními budovami. Na schůzi MNV 26. května 1945 bylo oznámeno, že budova Norbertina, „*bývalá noclehárna pro bohatší poutníky*“ (tj. omyl kronikáře, Norbertinum je klášter a Leopoldum bylo zřízeno jako exerciční dům) byla okresním národním výborem zabavena. Schůze MNV 28. září rozhodla, že požádá o dvě místnosti v klášteře sester premonstrátek na poradnu pro matky a kojence. Jenomže zájem o získání obou budov mělo také ONV v Olomouci, resp. jeho komise pro sociální péči. Ta tam na oba letní měsíce umístila ozdravovnu pro osoby, které se vrátily z koncentračních táborů. Tito bývalí vězňové se během svého „*rekreačního léčení*“ dokonce zúčastnili žňových prací na zemědělských pozemcích, patřících klášteru, a to i s ošetřujícím personálem a vedoucí sestrou Červeného kříže. Proto je jisté ONV na tento pobyt neposlal, ale oni to vnímali jinak.

Mezitím na funkci svatokopeckého předsedy MNV 15. července rezignoval Fr. Madák, členem ONV však zůstal. Novým předsedou se stal Fr. Povýšil. Schůze MNV konaná 16. listopadu rozhodla, že se místní knihovna umístí v domě č. 38, zvaném Na krásné vyhlídce (Wolkerova vila), patřícímu „*mnichům(!) dominikánům z Olomouce*“ (správně z Prahy). Dominikáni se však ohradili a knihovna načas skončila ve sklepě domu Františka Beneše č. 156. V domě Na krásné vyhlídce měl od 15. května 1945 své útočiště rovněž svatokopecký oddíl Junáka-skauta. A tudíž pohledem Fr. Povýšila „*byl tento oddíl plně pod vlivem náboženským*“, což bylo nežádoucí. Dalším objektem pozornosti MNV se stal svatokopecký lesní a polní majetek Františka Josefa knížete z Liechtensteinu (1906–1989), který byl v roce 1945 vyvlastněn.

Na Svatém Kopečku, kam se do školy sjížděly děti i z okolních obcí, byl nedostatek tříd. Nicméně vnikat do soukromého majetku v jakékoliv situaci jistě není ospravedlnitelné. Po bližší nespecifikované dohodě začaly být některé třídy umístovány v Norbertinu u sester premonstrátek (nyní Sadové náměstí č. 152) a v objektu sester františkánek (nyní Dvorského č. 71 a 72). To se neustále měnilo, jednou se

stěhovala některá třída národní školy, jindy zase měšťanky. Bylo zřejmé, že si místní funkcionáři dělají zásluku na ty velké, dobře postavené a zařízené prostory, ve kterých „žilo pár osob“ a které byly podle místních představitelů zbytečné (osoby) a nevyužité (místnosti).

Matice svatokopecká měla ke dni 20. července 1945 již 5455 zakládajících členů a 4515 členů přispívajících. Po požáru svatokopeckého kostela nejenže neprodleně zahájila sbírku na jeho opravu, ale také dala podnět k uspořádání zmíněné děkovné poutě. Na návrh matice byl později také vybudován pomník padlým hrdinům, umístěný v ambitu kostela, který vytvořil olomoucký sochař Julius Pelikán (1887–1869).

Poznámky týkající se kvalitních aktivit pořádaných církví v obecní kronice nenajdeme. Některé informace poskytovaly aspoň noviny. Tak se např. dočteme, že počátkem srpna 1945 sestry františkanky pod hlavičkou svého útulku a mateřské školky uspořádaly národní slavnost s pestrým programem, na níž si přizvaly i členku olomoucké opery Cecilii Strádalovou (1923–1994). Rovněž o návštěvě ministra pošt Msgre P. Františka Hály (1893–1952) u arcibiskupa L. Prečana na Svatém Kopečku víme jen z tisku, i když ho byli přivítat i zástupci svatokopeckého národního výboru. Během své návštěvy v Olomouci projevil živý zájem o svatokopeckou dominantu a její osud také velvyslanec Sovětského svazu Valerian Alexandrovič Zorin (1902–1986).

Velkému zájmu poutníků se vždy těšila svatokopecká odpustková pouť konaná v srpnu. K této příležitosti se podařilo dokončit opravu poškozené kupole.

Pro velký zájem o exercicie charitních pracovníků a pracovníc, které se měly konat v zářijových termínech, musely sestry premonstrátky příjem přihlášek zastavit. V době konání těchto duchovních cvičení byla naplánovaná mše svatá, kterou složil novicmistr P. Heřman Josef Tyl, O.Praem. (1914–1993), rodák z Čakova u Litovle. Jako vězeň v Osvětimi a Buchenwaldu pracoval na prosektuře, v roce 1952 pak byl nespravedlivě odsouzen a uvězněn na Mírově. Následovaly exercicie pro odvedence. V důsledku všeobecného nedostatku byli vyzváni, aby si přinesli mouku, tuky, cukr, vejce a masové lístky na tři dny.

V neděli 16. září se za četné účasti členů konala na Svatém Kopečku valná hromada Matice svatokopecké. Také se konal pohřeb, který jistě zasáhl všechny obyvatele. Po dlouhém stonání 4. října 1945 zemřel Vladimír Procházka, cukrářský pomocník firmy Josefa Beneše na Svatém Kopečku. Příčinou úmrtí byly následky zranění, které utrpěl při osvobozovacím boji.

I v této poválečné době přijížděli na Svatý Kopeček různí hosté. Soukromě do Olomouce 28. prosince zavítal předseda zahraniční vlády Msgre ThDr. Jan Šrámek (1870–1956), který přijel i na Svatý Kopeček pozdravit arcibiskupa L. Prečana. Byla to jeho první návštěva rodného kraje od konce války, v předválečných letech býval u arcibiskupa častým a vítaným hostem. V posledních dnech roku 1945 zosleslala Matice svatokopecká svým členům zprávu o své činnosti v letech 1940–1945.

ROK 1946

Nadšení z konce války se pomalu vytrácelo. Život v republice se obracel k obnovování demokracie. Jinak tomu bylo na Svatém Kopečku, kde místní „pokrokoví lidé“ neztráceli čas a převedli do užívání MNV jiné domy, když se to zcela dle jejich představ nepodařilo s objekty klášterů. Jednalo se např. o č. 46, tj. objekt JUDr. Bedřicha Příkryla, bývalého ředitele elektrických drah ve Vídni a vilu č. 138 bývalého liechtensteinského revírníka Ignaze Quiczaly-Quilanda. Do státní správy bylo převzato i kino Matice svatokopecké.

Premonstrátky pořádaly od 2. do 6. ledna exercicie pro čtenářky revue *Na hlubinu*, po nich v době od 10. do 18. ledna měli duchovní cvičení členové čl. Orla, postupně muži i ženy. Na sobotu 2. února měly naplánovanou svou schůzi členky Československé strany lidové ze Svatého Kopečka a Drozdína. Sešly se ve svatokopecké orlovně a zvolily si nový výbor.

Osmdesáté narozeniny arcibiskupa Prečana, které připadaly na 8. března, přešly na Svatém Kopečku bez povšimnutí. Možná byl i rád. V neděli 1. dubna v sále Katolického domu provedli členové Orla veselohru F. X. Svobody *Poslední muž*. O měsíc později, 1. května, se olomouctí katolíci chystali

na Svatý Kopeček na první poválečnou pouť konanou na první májový den. Ta poslední, vypravená od sv. Michala, byla v roce 1940 rozeznána. Tentokrát poutní průvod vyšel od sv. Mořice, obě cesty, tj. tam i zpět, vykonali poutníci pěšky. Poutě se zúčastnilo na deset tisíc osob.

V květnových volbách roku 1946 v republice zvítězila Komunistická strana Československa. Na Svatém Kopečku tomu bylo jinak, vítězem se stala Československá strana lidová. Předsedou MNV byl zvolen svatokopecký probošt P. J. J. Půda, O.Praem, který se ve funkci starosty osvědčil již ve dvou volebních obdobích před druhou světovou válkou. Místopředsedou se stal Fr. Povýšil, kandidující za komunisty. P. J. J. Půdu charakterizoval následovně: „*Ostrý a tvrdý obhájce katolicismu a římské církve a potom lidové strany.*“ A dále prohlásil: „*To byl tedy vstupní triumf tohoto bojovného sluhý božího.*“

Členové MNV ještě předtím navrhli, aby byla obecná škola umístěna v Norbertinu „*v pěkných, světlých místnostech, s parním otápěním a splachovacími záchody*“. Nakonec ale bylo v obecné škole zavedeno střídavé vyučování a třída měšťanky, umístěná dočasně v Norbertinu, byla přemístěna do budovy obecné školy.

Sestry premonstrátky opět potřebovaly svůj objekt pro exercitanty, kterými tentokrát ve dvou turnusech byli varhaníci a ředitelé kůrů. Cvičení probíhala od 11. do 15. června a poté ještě ve dnech 22. – 26. července. O pár dnů později (24. června) se na Svatém Kopečku sešli kněží vysvěcení před 30 lety, tj. v roce 1916. K setkání byli vyzváni oznámením v novinách. Také oni si s sebou měli vzít potravinové lístky, anebo přiměřené množství potravin. V rámci programu byli přijati arcibiskupem L. Prečanem v jeho svatokopeckém sídle.

Dne 1. července uděloval na Svatém Kopečku svátost biřmování pomocný biskup ThDr. Stanislav Zela (1893–1969). Další den, 2. července, se v Olomouci sešli kněží vysvěcení v roce 1926 a v rámci programu si udělali pouť na Svatý Kopeček spojenou s návštěvou arcibiskupa. A kněží-jubilanti, vysvěcení v roce 1896, měli setkání 8. července v Olomouci, odkud také odjeli na Svatý Kopeček. Mezitím, 4. července, přijel na Svatý Kopeček papežský nuncius Dr. Saverio Ritter (1884–1951) a byl hostem u arcibiskupa L. Prečana. Následující den měl na Velehradě slavnou pontifikální mši svatou a po ní se vrátil zpět na Svatý Kopeček, kde se ještě následující den zdržel. Arcibiskup měl vzápětí ještě jednu návštěvu. Na 7. července se ohlásila osmičlenná delegace Lužických Srbů a občanů Kladska, hosté s arcibiskupem prodloužili delší dobu v srdečném hovoru. Pět dívek a tři muži se dostavili v krojích a na poutním místě se těšili pozornosti všech přítomných poutníků. Bylo to v době, kdy se rozhodovalo o tom, kterému státu Lužické Srbsko a Kladsko připadnou. Ještě týž večer přijelo patnáct set poutníků především z Litomyšle, Kostelce nad Orlicí a Rychnova nad Kněžnou a zakončili svou národní pout na Svatém Kopečku poté, co navštívili Velehrad a sv. Hostýn. Několik autobusů je přivezlo pod Svatý Kopeček, kde se poutníci seřadili a s vojenskou hudbou, která je doprovázela, vystoupali o půl sedmé ke kostelu, kde je přivítal probošt P. J. J. Půda, O.Praem. V neděli ráno jejich hudba zahrála budíček a o sedmé vyhrávala kapela arcibiskupovi L. Prečanovi. Po slavné mši svaté sestoupili poutníci dolů, aby vlakem odjeli zpět do svých domovů. V pondělí 22. července zavítali na Svatý Kopeček ministři Msgr P. Fr. Hála a JUDr. Ivan Pietor (1904–1977) a u arcibiskupa L. Prečana strávili celé odpoledne.

Jen v měsících červnu a červenci dorazili na Svatý Kopeček poutníci z asi 70 farností, další přicházeli jednotlivě i ve všední dny.

Odpustková slavnost – nejdůležitější církevní svátek na Svatém Kopečku, se v roce 1946 konala v rozmezí dnů 18. až 20. srpna, ale začala již v předvečer litaní, sv. požehnáním a kázáním. Poslední den pontifikální mši sv. sloužil strahovský opat ThDr. Stanislav Bohuslav Jarolímek, O.Praem. (1900–1951). V neděli 18. srpna se zároveň na Svatý Kopeček sezvli bývalí političti vězni-repatrianti, kteří byli na rekreaci v ozdravovně, tj. v Norbertinu na Sv. Kopečku v roce 1945. Arcibiskup Prečan přijal 20. srpna na Svatém Kopečku pětadvacetičlennou výpravu švýcarských vysokoškoláků z mezinárodní katolické university ve Fribourgu. Studenti podnikali čtrnáctidenní zájezd po naší republice, zatímco zasedala rada ONV Olomouc a schválila konfiskační řízení na Svatém Kopečku.

Se začátkem školního roku znovu MNV řešilo problém s nedostatkem místa pro žáky, jedna třída měla být umístěna v objektu dominikánů. Valná hromada Matice Svatokopecké se konala 8. září na proboštví, před ní se účastníci sešli na mši svaté, sloužené za živé a zemřelé členy a dobrodince.

U sester premonstrátek se konaly od 10. do 14. září charitní exercicie pro ošetřovatelky a charitní pracovnice, další byly uspořádány pro staniční důvěrníky a charitní pracovníky v době od 15. do 19. září 1946. Druhá charitní pouť se konala na Svatém Kopečku s ohledem na nově osídlené pohraničí, neboť toto poutní místo se nachází na jeho hranici. Jednotlivé Charity se na Svatém Kopečku sešly 15. září 1946. Předtím se v době od 10. do 14. září konala duchovní cvičení, letos zaměřená hlavně na úkoly žen-ošetřovatelek.

P. J. J. Půda, O.Praem. se plně věnoval přípravám oslav stého výročí návratu premonstrátů na Svatý Kopeček. Přesto zároveň vykonával funkci předsedy školní rady. Předsedou rodičovského sdružení (později sdružení rodičů a přátel školy, tj. SRPŠ) byl Fr. Madák, budoucí komunista a stávající člen ONV. V té době už měla škola vázaný vklad na stavbu měšťanské školy půl milionu korun, které jí daroval velkoobchodník Josef Ander ml. (1888–1976). Akce se ale neuskutečnila, majitelé pozemků vyhlédnutých pro její stavbu, tj. občané, kláštery a státní lesní správa, je rezolutně odmítli prodat.

Svatý Kopeček vzpomínal vzácného jubilea – stého výročí návratu premonstrátů na Svatý Kopeček. Ve výroční den 8. listopadu byla sloužena mše svatá za všechny zemřelé řeholníky z Čech i Moravy. Na průčelí lešení, které dosud obklopovalo portál, byla upevněna velká bílá „100“ a po stranách zavěšeny československý a papežský prapor. Pontifikální mši svatou sloužil 10. listopadu strahovský opat ThDr. S. B. Jarolímeček, O.Praem. Po mši svaté k němu do proboštské residence přišli zástupci MNV Svatý Kopeček a přifařených obcí Samotíšek a Lošova a oznámili mu, že „v uznání zásluh kněží premonstrátů o Svatý Kopeček a tím i o farnost za sto let jejich působení“ jej jmenují svým čestným občanem. Stejně pocty dostalo se od těchto obcí též zasloužilému proboštu P. J. J. Půdovi, O.Praem. Jeden diplom připravil malíř-katolík Stanislav Menšík (1912–1970), druhý malíř-komunista Bohumír Dvorský (1902–1976), bohužel, není záznam o tom, kdo jaký dostal. Nicméně zdařilý průběh těchto oslav velmi zapůsobil na všechny přítomné. Ke vzpomínanému výročí připravil Bohuslav Smejkal (1924–2015) brožuru *Poutní chrám P. Marie na Sv. Kopečku*, který byla vydána v nákladu deset tisíc výtisků.

Na podzim roku 1946 bylo započato s vyklíčením kostelů na Libavsku, území po našich odsunutých Němcích zabrala pro své účely Československá armáda. Část vybavení byla převezena i na Svatý Kopeček a uložena v depozitáři, tj. na chodbě nad bolestnými schody. Později tam byly uloženy i některé předměty z obou zrušených svatokopeckých ženských klášterů.

Exerciční hnutí pokračovalo, v listopadu se konaly kurzy pro členky Svazu katolických žen a dívek pro 84 exercitantek, v prosinci pak pro 50 mužů a hochů. Poslední exercicie roku 1946 byly orelské, měli se jich zúčastnit všichni pracovníci jednot v Olomouci.

Poslední akci roku, pásmo poezie a zpěvu *Srdcem k vlasti*, uspořádala Místní osvětová rada na Svatém Kopečku 21. prosince 1946 v sále Katolického domu. Tisk vyjádřil poděkování: „za tento vskutku průkopnický čin na našem venkově patří osvětové radě jako pořadatelce a třeba zvláště vyzvednout porozumění p. předsedy NV probošta Půdy, který by mohl být vzorem jinde, jak se má z této funkce kulturní snažení podporovati.“

ROK 1947

Svatokopecký zvon Josef oznamoval 2. března 1947, že ve své vile č. 5 zemřel arcibiskup ThDr. L. Prečan. Po jeho smrti odešli ze Svatého Kopečka do Olomouce jeho blízcí spolupracovníci, tj. sekretář ThDr. Josef Moštěk (1913–1986) a biskup ThDr. Stanislav Zela. Do olomoucké residence se vrátil i komorník Alois Pohlídal (1888–1955) a rovněž správce JUDr. L. Obermüller, který pak nějakou dobu obhospodařoval svatokopeckou zeleninovou zahradu. Zůstali manželé Rajnochovi, František (1885–1951) a Marie (1885–1965). Arcibiskup měl vypraven pohřeb 8. března z olomoucké residence, odkud prošel průvod do katedrály sv. Václava a do kostela sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci-Hejčíně, jehož stavbu arcibiskup financoval.

Matice svatokopecká konala svoji schůzi 13. března 1947 za předsednictví preláta P. Františka Světlíka (1875–1949). Při zahájení vzpomněl předseda velkých zásluh zesnulého arcibiskupa, protektora Matice svatokopecké o Svatý Kopeček. Jeho památku uctili přítomní tichou modlitbou.

Promájová pouť na Svatý Kopeček se v roce 1947 nekonala, protože v květnových dnech byly v Olomouci uspořádány velké oslavy sv. Vojtěcha. Ovšem tradiční pouť šternberských katolíků se vydařila. Poutníci přijeli vlakem do Hlušovic a odtud šli na Svatý Kopeček průvodem. Milosrdné sestry III. řádu sv. Františka na Svatém Kopečku v květnu roku 1947 opakovali na četná přání s dětmi své mateřské školky divadelní hru nazvanou *Sněženky*. V závěru května se konaly u sester premonstrátek exercicie pro dívky. Na první den června sezvala *Studentská katolická akce arcidiecése olomoucké* pouť studentů hanáckého kraje na Svatý Kopeček. Po ní následoval duchovní kurs pro dívky vycházející základní školu.

Na počátku měsíce července se na Svatý Kopeček dostavilo deset z patnácti žijících kněží, kteří byli ordinováni před padesáti lety, tj. v roce 1897. Mezi nimi byl i místní kněz, tehdy již důchodce, P. B. B. Vejborný. Po bohoslužbách a prohlídce kostela a proboštvství odjeli jubilanti do Olomouce, kde měli další program. Ohlášení poutníci, v počtu asi 130 osob, přijeli na Svatý Kopeček na svátek sv. Anny. Přivítal je tajemník ČSL v Olomouci a člen výboru Matice svatokopecké Arnošt Ondruška (1909–1989).

Dne 15. srpna 1947 byl v Olomouci vysvěcen nový českobudějovický biskup Prof. ThDr. Josef Hlouch (1902–1972), někdejší superior sester premonstrátek na Svatém Kopečku a arcibiskupský komisař Milosrdných sester sv. Františka tamtéž. V roce 2018 byl zahájen proces jeho blahověření.

Akadmičtý týden na Svatém Kopečku pořádali redaktoři revue *Na hlubinu* od 2. do 10. srpna včetně. Po třídních exerciciích pro muže a ženy pokračoval kurs náboženských přednášek, zaměřený k osobnímu posvěcení a k apoštolátu v Katolické akci.

Odpustková slavnost se konala jako vždy (podle privilegia z roku 1867) v neděli, pondělí a úterý po svátku Nanebevzetí Panny Marie, tedy ve dnech 17., 18. a 19. srpna. Pro velký zájem se věřící do svatokopeckého chrámu ani nevešli. Např. v neděli 17. srpna putovali na Svatý Kopeček za doprovodu hudby Olomoučané ze dvou kostelů, tj. dominikánského a z farního v Hodolanech. Úterním odpoledním bohoslužbám dodala zvlášť povznášejícího rázu tradiční účast řeznického cechu v zářivě bílých úborech. Slavnost ukončil průvod kolem kostela.

Patrně na začátku srpna 1947 se na Svatém Kopečku konal první hasičský kurs v republice, organizovala ho olomoucká jednota. Školení trvalo celý týden a zásluhou předsedy místního hasičského sboru na Svatém Kopečku a ochotou Milosrdných sester řádu sv. Františka bylo postaráno o pečlivé ubytování a stravování všech frekventantů. Rovněž místní obyvatelstvo projevilo kladný postoj vůči strážcům veřejného majetku, což tito kvitovali sbírkou na postavení měšťanské školy na Svatém Kopečku. Její stavbu zařadil do svého plánu Okresní národní výbor Olomouc.

Dne 24. srpna 1947 byl z Olomouce vypraven poutní zájezd do Křtin, Ostrova u Macochy a Sloupu, zúčastnili se ho i věřící ze Svatého Kopečka.

Na Svatý Kopeček zavítala 31. srpna 1947 delegace z École normale Supérieure v Paříži. Vzápětí Svatý Kopeček navštívili na pozvání ONV Olomouc politici ze Žiliny. Když olomoučtí členové ONV návštěvu opláceli, dovezli darem blíže nepopsaný obraz s motivem kostela na Svatém Kopečku.

Valná hromada Matice svatokopecké se konala 14. září 1947 na Svatém Kopečku. Koncem září byly uspořádány hlavní oslavy 80. výročí založení olomouckého Slovanského gymnázia. Po hlavním programu druhého dne oslav následovala pouť na Svatý Kopeček, kde byla připravena velká národopisná slavnost u příležitosti svátku sv. Václava.

A jak vypadal říjen roku 1947 na Svatém Kopečku? Arcidiecésní Cyrillská jednota v Olomouci u sester premonstrátek uspořádala ve dnech pro varhaníky a zpěváky duchovní cvičení s praktickým nácvikem chorálu. Zúčastnilo se třiatřicet osob. Také orelstvo z Olomoucka mělo na Svatém Kopečku exercicie. Ke konci měsíce doprovodil Prof. ThDr. František Cinek (1888–1966), prorektor obnovení Palackého University v Olomouci, na Svatý Kopeček jugoslávského (slovinského) univerzitního profesora, teologa Dr. France Grivce (1878–1963) z Lublaně.

Mezitím se Místní národní výbor na Svatém Kopečku usnesl, že umístí jednu třídu pro změnu v klášteře u sester františkánek, a to i přes odpor školních inspektorů, tj. okresního a zemského. Sestry františkánky svou soukromou odbornou školu pro ženská povolání tedy přeložily ze Svatého Kopečka do Oder. Ve školním roce 1947/1948 na Svatém Kopečku otevřely jen šestiměsíční školu pro vedení

domácnosti. Učila se tam děvčata vaření, šití, výchově dětí, škola měla oprávnění k vydávání vysvědčení a byla plně obsazena. Vyučování započalo 3. listopadu 1947.

Město Olomouc uspořádalo pro tam hostující soubor polského státního divadla Teatr Wojska Polskiego výlet na Svatý Kopeček.

Další exercicie sestry premonstrátky přichystaly pro pracovnice ve Svazu katolických žen a dívek, konaly se od 23. listopadu do 3. prosince. V sobotu 22. listopadu byl odklizen poslední trám z lešení, které od roku 1945 obepínalo celou stavbu chrámu i přilehlých traktů kláštera. Ještě na konci listopadu se předvedl orelský dramatický odbor na Svatém Kopečku s dobře nastudovanou zpěvohrou *Ptáčnickova dceruška*.

Poslední duchovní cvičení bylo určeno pro šestnáctileté a starší junáky a skautky v době od 25. do 29. prosince. Předtím ale svatokopecký Junák připravil na 19. prosince vánoční nadílku se zábavným pořadem.

ROK 1948

Svatokopecký I. oddíl Junáka pořádal 25. ledna 1948 turnaj amatérů ve stolním tenise.

Duchovní cvičení byla připravena u sester premonstrátek pro studenty v době od 31. ledna do 4. února, na ně navazovaly exercicie pro studentky (4. – 8. února) a pak byly ještě naplánovány ve dnech 8. – 13. března exercicie určené pro farské hospodyně.

Před válkou se začala na Svatém Kopečku u Olomouce slibně vyvíjet tradice duchovních her podle vzoru kdysi slavných biblických představení, která se doposud udržela v některých místech střední a západní Evropy (Francii, Itálii, Bavorsku, Tyrolsku) a v Hořovicích v Čechách. Matice svatokopecká měla v úmyslu navázat na tuto tradici a vzkráslit tak význačné odvětví kulturní tvorby v nejbližším okolí Olomouce, která by tím zároveň nabyla nové a jedinečné přitažlivosti. Výborová schůze Matice svatokopecké 29. ledna znovu jednala o svatokopeckých pašijových hrách a usnesla se postavit se plně za tuto důležitou nábožensko-kulturní akci a přispívat podle možností k jejímu realizování. V nejbližší době se mělo jednat o nalezení vhodného stavebního místa na svatokopeckém katastru pro vybudování trvalého přírodního divadla pro tyto duchovní hry. Nově ustavený akční výbor pro vybudování divadla duchovních her na Svatém Kopečku, se pravděpodobně ještě 13. února 1948 sešel také k projednání úhrady nákladů a stanovení přesného data her.

Ovšem přišel tzv. Vítězný únor. Změnil nejen složení národního výboru na Svatém Kopečku.

Dne 20. února podalo demisi dvanáct nekomunistických ministrů na protest proti ministrům z řad KSČ, nerespektujícím usnesení vlády, 22. února ozbrojené složky KSČ (Lidové milice) vypochoďovaly do ulic nejen Prahy, 23. února se postavili studenti za odstoupené ministry a v jejich průvodu bylo zatčeno 190 osob a 25. února prezident Klement Gottwald přijal demisi odstoupujících ministrů. Tím v republice skončila demokracie.

Byl zrušen pravicově či katolicky orientovaný tisk, proto dále čerpáme informace především z kronik MNV Svatý Kopeček.

P. J. J. Půda, O.Praem. byl s ohledem na politickou situaci vyzván, aby složil funkci předsedy, v opačném případě měl být funkce zbaven. Předsedou MNV se stal předseda místní organizace KSČ Fr. Povýšil, tehdy mj. člen Okresního akčního výboru Národní fronty (OAV NF). Vzápětí bylo usneseno, že MNV převezme od sester františkánek jejich mateřskou školu, aby děti a jejich rodiče nemohly být „nábožensky ovlivňováni“. A zabere bývalou Prečanovu vilu č. 5 pro byt lékaře, což následně schválil OAV NF. K tomu bytová komise MNV zjistila, že místnosti pro újezdni měšťanskou školu by mohly být v klášteře v Norbertinu, „kde je několik velkých místností, v nichž nocují poutníci“ (nebyli to poutníci, ale exercitanti). Generální správě kongregace sester premonstrátek bylo 18. března 1948 oznámeno, že část mateřince bude zabrána pro účely „újezdni měšťanské školy“. Generální představená podala odvolání, které zůstalo bez odpovědi i po intervenci nového olomouckého arcibiskupa Msgré ThDr. Josefa Karla Matochy (1888–1961). Papež ho jmenoval 23. března, jeho biskupské svěcení se konalo 2. května 1948. V letech 1950–1961 byl internován v Olomouci.

Útoky ze strany „pokrokových občanů“ na Svatém Kopečku pokračovaly a nabíraly na síle. MNV požádal 1. června 1948 OAV NF, aby byl probošt P. J. J. Půda, O.Praem. pro svůj negativní postoj proti Gottwaldově vládě přemístěn na jinou faru. Zároveň mělo být jednáno s premonstrátkami o umístění poradny pro matky a kojence v jejich objektu (dosud byla poradna u sester františkánek), a to do domku č. 53 a později do č. 62. Františkánky vypověděly ze svého domu obecnou třídu, MNV výpověď ignoroval. Matici svatokopecké, která žádala, aby byl opraven chodník od kostela dolů, bylo sděleno, aby si udělala brigádu a chodník opravila.

Do vily Na krásné vyhlídce se v létě roku 1948 na doporučení MNV nastěhoval jeden funkcionář s rodinou, odvolání dominikánů proti zabrání bytu bylo ONV zamítnuto. Národní výbor přitvrdil a prostřednictvím OAV NF zaslal žádost ústřednímu akčnímu výboru o umístění celé měšťanky do objektu sester premonstrátek. Pohrozil, že pokud nebude do týdne rozhodnuto v jeho prospěch, nastěhuje školu do kláštera násilím. Předseda ONV a předsedové dalších politických orgánů na Sv. Kopečku vykonali v klášteře prohlídku, ale nakonec na krátký čas ještě klášter zůstal ve starém režimu.

„Pokrokoví lidé“, tj. komunisté, si byli ve svém myšlení a jednání stále jistější. Nahrála k tomu jistě i březnová pozemková reforma, kterou katolická církev ztratila svou materiální základnu a tudíž i vlastní zdroj příjmů.

K výročí 25 let trvání Matice svatokopecké se 4. července 1948 konala na Svatém Kopečku jubilejní valná hromada. Bylo vzpomenu dávného a nerealizovaného plánu (z roku 1922) vybudovat na Svatém Kopečku poutní, exerciční a rekreační dům, jelikož budova Katolického domu dávno zamýšleným účelům nevyhovovala. Zároveň bylo konstatováno, že poválečné poměry tuto stavbu nedovolí.

Probošt P. J. J. Půda, O.Praem., slovy svatokopeckého kronikáře „*nesmlouvavý, tvrdý a nadšený zastánce katolického kultu*“, připravoval a ve dnech 8. – 15. srpna 1948 ve spolupráci s maticí pořádal odpuštěné slavnosti a děkovnou pout' u příležitosti 100. výročí návratu premonstrátů na Svatý Kopeček a k dokončení obnovy válkou poškozené poutní svatyně. Ministerstvo dopravy tehdy vyšlo pořadatelům vstříc a poskytlo slevy na dopravu. Převod s hudbou vyšel o sedmé hodině ranní z dominikánského kostela, druhý vyšel po mši sváté ve stejnou dobu z Hodol.

Dne 15. srpna 1948 promluvil k věřícím arcibiskup Mons. J. K. Matocha: „*Prosím a napomínám Vás: zůstaňte vždy, zvláště ve zmatcích názorů a v bouřích života i světa, a to pro svoje i našeho národa štěstí, věrní Pánu Bohu, pevní ve sv. katolické víře a podle ní zařídíte svůj život!*“

Na srpnové schůzi Matice svatokopecké byli zvoleni jejími čestnými členy olomoucký arcibiskup ThDr. J. K. Matocha, strahovský opat ThDr. S. B. Jarolímek, O.Praem., svatokopecký probošt P. J. J. Půda, O.Praem. a major ve výslužbě František Čech.

V září roku 1948 se MNV rozhodlo, že provede kontrolu v Norbertinu a po ní nastěhuje měšťanku proti vůli sester i násilím. Nechtělo dále čekat na rozhodnutí nadřízených úřadů a raději riskovalo i potrestání. Přestěhování se mělo provést brigádnicky za přítomnosti všech členů MNV a obyvatel. MNV se již předtím písemně obrátilo na ministry JUDr. Alexeje Čepičku (1910–1990) a prof. Zdeňka Nejedlého (1878–1962), kteří ale na jejich dopis nereagovali. V té době byly dvě třídy umístěny ve vile Na krásné vyhlídce a další prostory poskytly sestry františkánky v č. 115.

Jestě v září předseda MNV Fr. Povýšil sebekriticky podal demisi, protože se mu nepodařilo prosadit stavbu měšťanské školy nebo její umístění v klášteře a měl obavy, že se mu už nebude důvěřovat. Nakonec ve své funkci zůstal a plánované stěhování tříd se neuskutečnilo. Z Prahy totiž přijel Dr. František Hub, člen církevní komise při Generálním sekretariátu Ústředního akčního výboru Národní fronty (ÚAV NF), který jménem ústředního akčního výboru stěhování zakázal a prohlásil: „*Kvůli Sv. Kopečku nebude mít republika mezinárodní diplomatickou zápletku s Vatikánem.*“

V rámci tažení proti církvi byl připravován přehled o církevním školství. Dne 5. října 1948 požádal Krajský akční výbor NF v Olomouci Místní akční výbor NF na Svatém Kopečku o vypracování hlášení, týkající se dětského útulku milosrdných sester III. řádu sv. Františka. V odpovědi bylo uvedeno, že dle sdělení sester přestala jimi provozovaná mateřská školka fungovat s koncem školního roku 1948/49 a byl z ní utvořen charitní útulek. „*Firma prý je ale na klášteře dále a děti, které chodily dříve do školky, chodí do charitního útulku. Tedy je to tak, jako by se nic nezměnilo. Školka je umístěna v klášteře, je do ní*

zapsáno 48 žáků od dvou do šesti roků. Vyučuje v ní sestra Hyacinta Rubičková a její matka. “ Na závěr bylo sděleno, že „zavedení jednotné školy bylo přijato s velkým zadostiučiněním z důvodů, že bude zaveden jiný duch do všech škol a tím i do mateřských školek“.

Premonstrátky v listopadu nakonec souhlasily s adaptací jednoho z prostorů na poradnu pro matky a kojence, která nakonec byla o něco později přemístěna do Anderova domu namísto přestěhované školní třídy. V tu dobu se stal čestným občanem obce Svatý Kopeček prezident Klement Gottwald (1896–1953).

MNV na Svatém Kopečku se usnesl na odsunu obyvatel německé národnosti, propojených s církví. Šlo o kuchařku P. Adolfa Kretschmera, sl. Wagnerovou a manžele spojené s osobou zemřelého arcibiskupa L. Prečana, tj. zahradníka Štěpána Kreutzera (* 1883) a jeho manželku Josefu (* 1881). P. A. Kretschmer (* 1915) působil v Nových Losinách, tamní Místní akční výbor NF ho označil za nacistu.

V roce 1948 byla vydána dvě čísla *Listu svatokopeckým farníkům*, který redigoval a kresbami doplnil P. C. L. Petřů, O.Praem. Premonstrátky ve svém exercičním domě uspořádaly celkem 35 kursů duchovních cvičení, kterých se zúčastnilo 416 mužů a 1239 žen. Bylo zaznamenáno na 125 procesí na Svatý Kopeček, další poutníci přišli soukromě. V lidoveckém tisku bylo v roce 1948 psáno o chrámu Navštívení Panny Marie dvacet třikrát, rozhlas o něm vysílal dvě relace.

ROK 1949

Ze zasedání MNV v únoru vyplynulo, že se „*orgány MNV*“ provede převzetí mateřské školy od sester františkánek, škola bude zestátněna a umístěna v hostinci Františky Spáčilové (nyní Sadové náměstí č. 9). Obecná škola měla být v budově sester františkánek č. 115 a střední (dříve měšťanka, později druhý stupeň) v budově obecné školy (nyní Sadové náměstí č. 7). Zároveň se mělo znárodnit Marianum, tj. ústav pro přestárlé ženy, které vedly sestry františkánky.

Doporučení ONV o vybudování přístavby ke stávající budově školy naštěstí nebylo zrealizováno. Budova by byla po stránce architektonické znehodnocena, jako se to později bohužel stalo s klášterní budovou františkánek a nakonec i sester premonstrátek (v 70. letech minulého století byla k Leopoldu přistavěna patrová budova školky). Rodiče strženi nenávistí či zpracování propagandou podepsali petici, aby byla měšťanská škola umístěna v Norbertinu. Sestry byly požádány o sepsání nájemní smlouvy s umístěním obecné školy a souhlasem s adaptací. Úpravy přišly na 35 tisíc korun. Zanedlouho bylo vše jinak, o prázdninách byl z Lipníka nad Bečvou vystěhován ústav pro děti se zbytky sluchu a umístěn u sester premonstrátek v Norbertinu i v Leopoldu. Obecná škola se stěhovala zase do své původní budovy a měšťanka měla být umístěna v Marianu sester františkánek.

Ještě v polovině února byli zatčeni svatokopečtí farníci Jan Krumpholz z Radíkova a Milan Štěpánek ze Svatého Kopečka. Byli obviněni z tisku a rozšiřování letáků s protistátním obsahem. Zatčení 17. února neunikl ani P. C. K. Petřů, O.Praem., který údajně o jejich činnosti věděl a na ni neupozornil. Stačil ještě vydat třetí číslo *Listu svatokopeckým farníkům*. Bylo poslední. Počátkem června byli všichni jmenovaní odsouzeni k práci v uranových dolech v Jáchymově. P. C. K. Petřů, O.Praem. byl vyměřen trest na deset let. Další farníci byli odvedeni počátkem dubna 1950, tehdy byl k deseti letům vězení odsouzen i bývalý starosta Lošova Karel Kráčmar.

Postupně byl zaváděn dozor nad soukromými sociálními ústavu a organizacemi dobrovolné sociální péče, zejména Charitou.

Mezi 20. a 27. březnem 1949 se na Svatém Kopečku konaly misie, na jejich památku byl na nádvoří kostela postaven misijní kříž (již neexistuje).

V dubnu roku 1949 se začala vláda zabývat úvahami o zabrání klášterů, které nakonec v roce 1950 vyústily v tzv. **akci K**. První scénář schválil ÚV KSČ na svém zasedání 22. srpna téhož roku a 20. ledna 1950 již byla odsouhlasena konkrétní podoba akce. Předpokládalo se, že zabráním klášterů bude omezen vliv řeholníků a navíc stát získá velké množství nemovitostí.

Vláda ruku v ruce s KSČ chtěla postavit proti sobě strukturu církve a věřící lid, se kterým chtěla manipulovat. V rámci svého proticírkevního tažení začala organizovat tzv. mírové národní poutě, sva-

tokopečká byla naplánovaná na 15. května 1950. Probošt P. J. J. Půda, O.Praem. se postavil na odpor, „prohlašoval, že ministra Plojghara nepustí do kostela sloužit mši“. Svatokopečský kronikář a funkcionář Fr. Povýšil zaznamenal, že několik dní před poutí „zmizel probošt Julius Půda a nikdo nevěděl, kde je. Po třech dnech se opět objevil“. Zatímco byl probošt internován na olomouckém policejním ředitelství, na tribuně před kostelem ke shromážděnému lidu promluvil ministr zdravotnictví, suspendovaný a exkomunikovaný kněz Dr. Josef Plojghar (1902–1981), funkcionářka KSČ a poslankyně Anežka Hodičková-Spurná (1895–1963) a brazilský spisovatel, komunista Jorge Amado (1912–2001), který v letech 1949–1952 žil v emigraci v Československu.

Ještě před poutní sezónou byly v celé republice zrušeny veřejné průvody a zakázány poutě, resp. směly se konat jen s povolením ONV. Ve stejnou dobu, tj. v červnu 1949, byla v republice komunisty založena tzv. Katolická akce, nazvaná stejně jako skutečná Katolická akce. Jejím cílem bylo katolickou církev odloučit od Vatikánu a udělat ji závislou na státu, potažmo komunistické straně. Opírala se o podporu kolaborujících „vlasteneckých“ či „pokrokových“ kněží. Svatý stolec exkomunikoval kněze i laiky, kteří této ideji podlehli. Někteří kněží, kteří se postavili jasně na odpor státní Katolické akci, např. vyvěsili pastýřský list československých biskupů *Hlas československých biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky*, byli zatčeni a souzeni. Pražský arcibiskup Prof. ThDr. Josef Beran (1888–2018) byl za svůj postoj internován. Svatokopečský probošt P. J. J. Půda, O.Praem. list v kostele přečetl. Pomsta následovala – byla zakázána slavnost svěcení památníku padlým a umučeným, umístěném v ambitu. Svěcení měl vykonat arcibiskup ThDr. J. K. Matocha.

Svatokopečský kronikář uvádí, že „vysocí hodnostáři církevní, arcibiskupové a členové konzistoří pořádali tajně, nepovoleně sjezdy. A jednoho letního dne se tu zarojilo černými postavami farářů a kněží nižších stupňů(!). Přišli někteří z olomouckého nádraží pěšky, jiní automobily. Bylo štěstí, že naši občané byli bdělí a jedna žena funkcionářka z obce, ze své iniciativy se rozhodla a hlásila na státní bezpečnosti tento tajný kněžský sjezd. V 15 hodin odpoledne, když se kněží počali rozcházeti, byl stát. aparát již v pohotovosti, veškerá auta zastavoval a po legitimování se byli mnozí nuceni, místo do konzistoře, dostavit na úřad k výslechu. Dozvyky byli v Olomouci, kde se někteří kněží ze vzdálenějších osad nalézali a ku svému zděšení byli vyslechnuti v cíli jejich pobytu na Sv. Kopečku a v Olomouci. Potom se dala vysoká hierarchie jinou cestou. Posílali tzv. pastýřské listy. Tyto byly tajně doručovány posly na fary, aby o nich se úřady nedověděly. Pastýřské listy byly čteny dopoledne při kázání, někdy i odpoledne při požehnání. V důsledku toho hlídali členové (MNV) budovy far, aby zamezili doručení pastýřských listů. Leč drzost některých katolických bojovníků byla taková, že listy doručovali ve dne a veřejně, kdy komunisté byli v práci. Vzdor tomu se vědělo o všech pastýřských listech! Zjistili jsme, že jeden z nich před polednem přivezla žena z Bukovan na kole! Kněží měli své lidi ve všech obcích a tak putovali jejich instrukce přes několik posílů a faráři instrukce dostali. Proto přikročeno k přímé akci. Vedoucí katolické akce byli předseda KSČ František Aust, předseda MAV NF Květoslav Povýšil (syn Františka P.) a strážmistr Sboru národní bezpečnosti (SNB) Jan Chamrada. Dne 18. června 1949 navštívili Julia Půdu, probošta na faře za přítomnosti P. Petráše Pia, a žádali je o podepsání prohlášení, že souhlasí s vládou. Tito odmítli prohlášení podepsati a tvrdili, že Katolická akce není katolickou, ale přímo protikatolickou, protože prý arcibiskupové nemají možnost se dohovorit se svými podřízenými kněžími. Bylo zřejmé, že nemíní respektovati usnesení vlády, chtějí poslouchati pouze své představené, kněžskou hierarchii. Protože později vyšel nový pastýřský list arcibiskupa Matochy, o němž strana věděla, navštívili vedoucí Katolické akce, jak vpředu uvedeno, probošta Jul. Půdu, a žádali ho, aby nečetl v kostele pastýřský list. Protože by byl trestán za to dle usnesení vlády. Po delší rozpravě probošt slíbil, že list nebude čten. Mezitím probošt prohlásil furiantsky, že se smrti nebojí ... Jako by mu někdo tímto trestem hrozil!! Avšak slib splnil pouze tak, že dopoledne list nečetl, ale až odpoledne na požehnání. V důsledku toho bylo podáno na něho trestní podání. Potom přišla zpráva o zmizení Dra Šrámka a Hály (tj. ThDr. František Hála, ministr pošt, kněz), kteří byli oba ministři ve vládě do roku 1948. V důsledku toho musil předseda MNV Frant. Povýšil s vedoucími katolické akce navštívit probošta Jul. Půdu a žádati od něho prohlášení, že na faře nejsou jmenování ministři schováni. Probošt Půda nám rozčileně oznámil, že zde nejsou. Potom tato komise navštívila všechny kláštery a útulek žen se žádostí o prohlášení, že nikde nejsou oba ministři. Potom přišla návštěva

ministra Plojhara, která se uskutečnila 15. května 1949. Jak bylo uvedeno již vpředu, několik dnů před tímto datem zmizel zdejší probošt. Jul. Půda a vrátil se až po slavnosti. Zdejší hrobník rozšiřoval zprávu, jako by byl probošt zajištěn, protože se měl vyjádřit, že Dra Plojhara neuznává za kněze a že ho nepustí sloužit mši v kostele. Proto prý asi je zajištěn. Po návratu proboštově ho čekalo trestní řízení a byl povolán do Prahy. Svědkové prohlásili, že když mu bylo řečeno, jaký trest by mohl za své konání dostat, že četl nedovolený pastýřský list, tento bojovný kněz omdlel a byl propuštěn na svobodu do domácího léčení. Dle získaných zpráv z fary zůstal v Praze na Strahovském klášteře a vedení fary převzal z Olomouce kapucín. Pius Petráš odešel do Norbertína a P. Cyril Petřů byl zatčen pro letákovou akci. V novinách se psalo o různých „divech a zázračích“, které inscenovali někteří podnikaví faráři a obyvatelé (byli) vybízení k bdělosti, protože se množily požáry skladišť, různé akce nezákonné, poškozující cestu socialismu v před. Někteří hrdinové utkali ilegálně za hranice, byli podporováni na farech, kde přenocovali a byli i materiálně vybavováni. Bylo zřetelné, že se schyluje k rozhodnému boji, buď socialismus, nebo kapitalistický a reakční směr římskokatolický.“

V den, kdy v jiné roky vycházeli svatokopecí věřící na Starou Vodu, tj. 26. července, byly doručeny na proboštví a všem klášterům tiskopisy na provedení soupisu církevního majetku. Rozšiřovala se síť informátorů a referentů.

Druhé poschodí Leopoldina bylo zabráno na byty úředníků Krajského národního výboru (KNV) Olomouc.

Dne 14. října 1949 schválilo Národní shromáždění církevní zákony. Dle *Zákona č. 218/49 Sb. o hospodářském zabezpečení církvi a náboženských společností státem* nadále poskytoval osobní požitky duchovním, působícím se státním souhlasem v duchovní správě, církevní administrativě nebo v ústavech pro výchovu duchovních výhradně stát. To v praxi znamenalo, že státní orgány mohly kdykoliv pod jakoukoliv záminkou zbavit kněze či dokonce biskupa státního souhlasu, a to bez soudu, disciplinárního řízení a také bez možnosti odvolání. Pochopitelně státní moc tohoto zákona patričně využívala. Nepohodlné kněze zbavovala státního souhlasu pod jakoukoliv záminkou. Zelenou měli státně spolehliví a bezúhonní „*vlastenečtí kněží*“. Kněží nedbající zákazu byli souzeni za „*maření dozoru státu nad církvemi*“, které bylo kvalifikováno jako „*velezrada*“.

Zákonem č. 217/49 Sb. byl zřízen Státní úřad pro věci církevní (SÚC). Jeho úkolem bylo provádět veškerou církevní politiku v Československé republice. Měl působnost ministerstva, prvním ministrem byl jmenován Gottwaldův zet JUDr. A. Čepička, po něm olomoucký rodák Dr. Zdeněk Fierlinger (1891–1976). Na Slovensku byl do čela jmenován předseda sboru pověřenců JUDr. Gustáv Husák (1913–1991).

Paradoxně měli občané tímto zákonem zaručené právo svobody vyznání.

Zákon dále stanovil řídicí a dozorčí činnost státu ve všech věcech církevních a náboženských a měl následující působnost: správní věci církvi, náboženských společností, ústavů, nadací, kostelů, fondů, řeholí a klášterů; ochrana církevních památek; osobní a platové věci duchovních, učitelů a zaměstnanců bohosloveckých fakult, učilišť a seminářů; úprava vyučování náboženství, schvalování učebních osnov, učebnic a pomůcek; vrchní dozor na vyučování náboženství a církevní učiliště všeho druhu; odborné posuzování církevního a náboženského tisku a publikací; vydávání úředního věstníku pro duchovní, vydávání informačních zpráv a publikací; věci náboženských spolků a organizací; věci charitativních činností církvi a náboženských společenství.

Pod dohled SÚC spadala i nová instituce – Česká katolická charita (ČKCH). Ta se postupně stala správcem charitních domovů, sociálních ústavů a rekreačních ústavů pro církevní osoby a farní hospodyně a postupně bylo do ní začleněno vydávání náboženské literatury včetně periodického tisku, ale také prodejny náboženské literatury a konečně i výroba, opravy, distribuce a prodej devocionálií včetně ambulantského (stánkového) prodeje. Poslední odvětví se týkalo i Svatého Kopečka, resp. majitelů stánků s devocionáliemi. Šlo o to, zrušit soukromé obchody kramářů a začlenit je do Charity. Pro její kancelář byla určena místnost v domě č. 45 a jejím prvním vedoucím se stal Jan Lach (* 1902), poté byl usnesením rady MNV z 25. dubna 1950 vedením pověřen svatokopecký obecní tajemník Antonín Doubravský (data nejištěna).

Zákon dále zajišťoval péči o to, aby se náboženský život vyvíjel v souladu s ústavou a sledoval rozvoj mezinárodních styků církevních a náboženských. Na krajských a okresních národních výborech od data platnosti zákona působili církevní tajemníci, mající za úkol dohled nad činností církevních organizací ve svém obvodu. Tímto zákonem se kněží stali státními zaměstnanci a církev ztratila svou nezávislost.

Další zákon, připravený v listopadu, rušil od 1. ledna 1950 vedení matrik na farních úřadech, tj. sňatky nadále nebudou církevní, ale jen civilní.

V polovině prosince 1949 veřejnost vzrušil tzv. číhošský zázrak, který komunistický režim zneužil k masívním represím.

Církevní oddělení ONV v Olomouci dle dokumentu z 23. prosince 1949 sestavovalo přehled klášterů a řeholních domů, ústavů a jejich zařízení, a to co se týče osob i zařízení. Sepisovalo název a adresu kláštera, název řádu či kongregace, počet řeholníků či řeholnic, počet farářů a ostatních osob, jejich činnost a zaměstnání, zjišťovalo, zda je v místě kostel a jaká je politická situace v klášteře. Dále se zajímalo o vliv klášter na venek, tj. na věřící, které jsou vlivné řeholní osoby, pořizovali situační plány, fotografie klášterů, zjišťovalo počet místností, které jsou obývány, technické údaje o budově, nemovitý majetek příslušející klášteru, další majetek, zajímalo se z čeho je klášter vydržován, zjišťovalo finanční situaci v klášteře, kdo je skutečný vlastník kláštera, zde je v klášteře archiv a muzeum, k jakému účelu by se po zabrání klášter hodil, jaká je jeho kapacita a umístění kláštera, z jakých budov klášter sestává, které místnosti v klášteře jsou využívány, jaké je hospodářství kláštera a jaké jsou jeho pozemky. Zasevěncům bylo zřejmé, že se něco chystá.

Přehled klášterů, řeholních domů, ústavů, jejich zařízení, nemocnic, sociálních a charitativních ústavů byl 28. prosince 1949 odeslán olomouckým ONV do Prahy na Státní úřad pro věci církevní. Z dopisu vyplývá, že se 16. prosince v Olomouci konala konference církevních tajemníků, kterým bylo uloženo, aby výše uvedené údaje připravili. Církevní oddělení JNV Olomouc předložilo navíc přehled nemocnic zaměstnávajících řádové ošetřovatelky (Fakultní nemocnice v Olomouci, Vojenská nemocnice Olomouc, Sanatorium Dr. Pospíšila Na Hradě) a přehled ústavů a podniků pod správou Charity.

ROK 1950

Sídlo premonstrátek bylo stále v ohrožení, tj. nepřetržitě se o jeho využití snažili funkcionáři na různých úrovních. Dne 1. února 1950 se k prozatímní nemožnosti jeho vyvlastnění vyjadřoval vládní zmocněnec František Kolařík ve své zprávě krajskému církevnímu tajemníkovi: „*Budova Norbertina (mateřského domu) Kongregace sester Premonstrátek na Sv. Kopečku jest generálním domem Kongregace sester Premonstrátek a jest současně sídlem generální představené a provinční představené. Jde o Kongregaci, která má své bydliště a sídlo v Československu a která má své nejvyšší ústředí v Československu právě v budově kláštera zvaného Norbertinum. ... Poněvadž generální sídlo Kongregace jest vázáno pouze na tento dům v Československu, znamenalo by zrušení generálního domu současně zrušení Kongregace. Proto bez souhlasu Státního úřadu pro věci církevní nelze v této záležitosti ničeho podniknouti, ježto zánor generálního domu jest spojen s dalekosáhlými důsledky v oboru vnitřní působnosti Církve bez jejížto souhlasu nemůže býti Kongregace ani založena ani zrušena.*“

Zachoval se důležitý dokument, jehož kolony byly vyplňovány na místech, na kterých došlo v noci ze 13. na 14. dubna 1950 k přepadení klášterů státní bezpečností za pomoci dalších lidí, kteří se k tomu propůjčili. Podle této situační zprávy, kterou 13. (opraveno tužkou na 14.) dubna 1950 zaslal František Krupička z církevního oddělení Jednotného národního výboru Olomouc témuž oddělení KNV Olomouc, mají děti na Svatém Kopečku velkou radost, že nemusí do náboženství a do kostela. Dospělí chtějí, aby řeholní sestry a dominikáni ze Sv. Kopečka zmizeli(!). Občané farních obcí Lošova, Radíkova a Droždína „*zákrok*“ (tj. akci K) nijak neodsuzují, většinou ho schvalují a v neděli přijdou houfně na Sv. Kopeček do kostela a na nového faráře se těší. Z hlášení dále uvádíme: „*Dnešní ráno v kostele: Asi 25 starších žen a dvě řehol. sestry byly u zpovědi. Vesměs si nového faráře chválí a vyjadřují*

se, že takového velebníčka zde ještě neměly. Líbí se jim. – Noční zákrok: proveden v noci skvěle(!). Získána informace od dvou lidovců: jsou překvapeni a mlčí. Další sledování politické situace v okolních obcích na Sv. Kopečku pomocí důvěryhodných osob v provozu. Kontrolní komise pokračuje v soupisu majetku kláštera. Pozorováno, že na Sv. Kopeček přijíždějí auta z Olomouce, z Jeseníku, Přerova a Prahy. Potřebné k sledování zařízeno. “Na dokumentu je rukou připsáno: „Z Morkovic kaplana Vojtěcha Záborského.“ Důvod této poznámky není jasný. P. Vojtěch Záborský (narozen 1920), vysvěcen v roce 1946, působil do listopadu roku 1951 v Morkovicích, v roce 1959 byl uvězněn a v květnu 1960 amnestován, poté odešel do královéhradecké diecéze.

Archivní dokument z 14. dubna 1950, vystavený církevním oddělením JNV, byl odeslán KNV, referátu I. – oddělení pro věci církevní. Týká se vyklizení premonstrátského kláštera na Svatém Kopečku a uvádí, že v klášteře jsou dva zmocněnci, tříčlenná kontrolní komise a naopak tam nejsou žádní řeholníci. Soupisy „ubytovacího zařízení a zařízení kuchyně“ a zásoby potravin se teprve prováděly, proto měl být výsledek sdělen po skončení akce. „Průběh zásahu udál se naprosto hladce, rychle a v klidu, takže ještě ráno nemělo občanstvo o tomto potuchy.“ Jak dokonale!?

Další dokument je téhož data. Po zásahu v klášteře premonstrátů ho vystavil přímý účastník, tj. státní zmocněnec (jméno nezjištěno). Ze zprávy vyjímáme: „Vyklizení kláštera proběhlo klidně a bez závad. U obyvatelstva nebylo pozorováno žádné rozrušení a návštěvy kostela byly jak obvykle. Kuchyně je vybavena náradím dostatečně, ale přesný soupis není dosud proveden. Zásoby potravin stačí podle zjištění asi na 10 až 14 dní pro 10 osob. V klášteře je třípokojový byt pro probošta, zařízení s jednou postelí. Dále jsou v pravém poschodí dva zařízení pokojíčky s jednou postelí v každém z nich. Mimo to je v prvním poschodí starý proboštský byt o pěti pokojích, který z důvodu památkových je neobyvatelný. V přízemí jsou tři místnosti, sloužící farnímu úřadu, dvě místnosti pro kuchyň a spíž. V pravém křídle kláštera je v prvním poschodí pět místností.“

Dále pokračujeme zápisem z místní kroniky, který kronikář psal sice nějakou dobu po akci, ale i z jiných zápisů je patrné, že události popisoval věrně dle svého (!) svědomí.

„Rozhodnutí padlo 13. dubna 1950, když bezpečnostní okresní ref. Štěpánek si zavolal na stanici SNB na Sv. Kopečku předsedu MNV Frant. Povyšila a sdělil mu, že příští den musí zůstat doma ze služby a bude přebírat se stát. bezpečností majetek fary. Do té doby věc tajná. Ten den v noci v celé republice byly mužské kláštery zrušeny a mniši odvezeni do středisek a později propuštěni do civilních zaměstnání. Protože na Sv. Kopečku vedl (farnost) kněz cizí již dříve, a žádný zdejší na faře nebyl, provedeno převzetí v klidu a bez výstupů. Dvě jeptišky, které vařily kněžím a uklízely místo civilní „kuchařky“, odešly do kláštera Norbertina, z něhož byly. Ještě v noci převzaly velké peněžní částky ve starých 5ti korunách a korunách, které byly již dávno neplatné. Potom spousta vkladních knížek, které dostal probošt od bigotních pobožníků a starých babiček. Ráno přišel na faru předseda MNV a bylo nutné pro celou společnost orgánů bezpečnostních vařit, protože celou noc nespali. Ve spížárně bylo napečeno tolik masa, že stačilo na stravování patnáct lidí po tři dny, do kteréžto doby byla posádka odvolána do Olomouce a zůstalo tu pouze několik lidí pro každý případ. Bylo zřejmé, že fara byla připravena na to, poskytnouti záškodníkům bohaté stravování, jak bylo zjištěno i na jiných farách již dříve. Dokonce byly tam potraviny plesnivě. Proveden soupis veškerého majetku z každé místnosti zvlášť. Přišlo se na dopisy z nemocnic, odkud nemocní píší a děkují Panence Marii za uzdravení a posílají určitou částku. Těch dopisů byly plné dva šuplíky velkého kredence! (tj. kredenční skříně v sakristii). To byl příjem, který nikdo nekontroloval a s nímž nakládal probošt Jul. Půda dle své libosti. Zároveň to byla ukázka pokrokovosti našeho „husitského“ národa. Bylo nám z toho smutno! Na faře bylo spousta stříbrných přiborů. Protože měla vláda seznam o vzácnějších předmětech, hledala se proboštská berle(!), kterou jsme stále neměli. Konečně v ložnici proboštově na skříni v krabici, připomínající pouzdro na citeru, byla nalezena. Ze čtyř kusů, stříbrná s pozlacenými květy, posázená spoustou velkých drahokamů. Zbožné kostelní ženy svého času pořádaly sbírku bodů na šaty a prádlo ve prospěch probošta Jul. Půdy, že prý nemá v čem chodit. Zjištěno v jeho ložnici velká skříň plná prádla a šatů! Tak se žilo ze lži. Účel světi prostředky, heslo jezitského kněžského řádu i zde ještě platilo, i když nutno spravedlivě říci, že Jul. Půda žil pouze pro svůj kostel a sám byl skromný. Zatímni správce, kapucín, se nejprve spěchoval spolupodepsati převzetí majetku, když mu bylo řečeno, že

nebude dopředu zapláceno služně a že se objedme i bez něho, podepsal protokol o převzetí a byl odeslán do Olomouce s tím, že faru převezme jiný duchovní, a sice civilní a ne řádový.“

V této první etapě **Akce K** bylo příslušníky SNB, StB a oddíly Lidových milicí v českých zemích obsazeno 75 klášterů. Druhá část proběhla v noci ze 27. na 28. dubna 1950, tehdy bylo obsazeno 69 dalších klášterů. Po odvezení řeholníků byly zabrané kláštery dány do „péče státu“ a jejich majetek byl přidělen knihovnám, galeriím, muzeím apod. Svatokopecká premonstrátská knihovna byla v počtu asi dvou tisíc svazků převzata Universitní knihovnou v Olomouci až po březnu 1952 a dosud je součástí fondu její nástupkyně Vedecké knihovny v Olomouci.

Zápis v kronice pokračuje: „*Třetí den přijel i Tománek (v originále je s otazníkem, nedohledán) kněz, který byl z Valašska a za kněze často hovořival v rozhlase a souhlasil s usnesením vlády. Prvním farářem se stal Blatný Otmar. Přijel se svojí kuchařkou a přivezl si i krávu a začal na pozemcích farních hospodařit. Ještě poznámku k převzetí majetku farního. Byla požádána manželka kostelníková, aby přebírajícím majetek členům stát. bezpečnosti vařila. Tato však odmítla a vařit se uvolily tři ženy jiné víry, československé: Jenovefa Povýšilová, Josefa Telarišková a Bedřiška Hradilová. Za týden stát. bezpečnostní orgánové odešli a nastal na faře normální život. Zpočátku chodili katolíci z Lošova na mši do Dolan a do Olomouce z Droždína, později se začali trosouti opět do zdejšího kostela a přestali vzdorovat.“ Fr. Povýšil tedy splnil úkol a v kronice ještě poznamenal: „*Premonstráti: Dne 13. dubna 1950 v noci obsadila státní bezpečnost a po dobu tří dnů prováděn soupis veškerého inventáře. Předseda MNV Frant. Povýšil dostal za úkol toto provést ještě se dvěma členy nár.(!) bezpečnosti.*“ Na jiném místě kroniky uvádí, že dne 13. dubna 1950 „*byli zdejší členové řádu premonstrátského, kanonie Strahovské, přemístění a soustředění ve vykázaných budovách v Broumově – Želivě (!). Na zdejší faru byl dosazen světský kněz.*“ Do Želivi byl odvezen P. J. J. Půda, O.Praem., a kaplani P. P. J. Petráš, O.Praem. a P. V. J. Filippi, O.Praem. V klášteře zůstal nemocný ThDr. Leopold Jan Zvolánek, O.Praem. (1892–1958), akci bezmocně přihlíželi kostelník Richard Sedláček (* 1871) a údržbář Valentin Fuks (1905–1961) se svými manželkami. Administrátorem byl sice ustaven třiasatmdesátiletý důchodce z Loštic P. František Schwarz (1877–1957), ten ale pro nemoc nenastoupil.*

Náladu obyvatel po zásahu StB na Svatém Kopečku přijeli 22. dubna 1950 prověřit zástupce KNV, kádrový referent církevního oddělení Evžen Černý a církevní tajemník JNV František Krupička, který o situaci následně podal písemnou zprávu, z níž čerpáme. Dorazili o půl jedné a zůstali do půl třetí odpoledne.

Farář P. Otmar Blatný jim sdělil, že za ním přišla jedna žena, jejíž jméno nezná a řekla mu: „*Lidé za Vámi nechťejí přijít, ale já se nebojím a tak Vám to řeknu: Nedivte se tomu, že tak málo lidí chodí do kostela, říkají o Vás, že to, co děláte (mše, zpovědi apod.) stejně není platné!*“ Když se jí farář zeptal, zda je kněz nebo ne, odpověděla, že je a tím rozhovor skončil.

Zmocněnec KNV František Látal oba soudruhy požádal, aby 24. dubna 1950 byl poslán na Svatý Kopeček (do kostela) odhadce zlata. Jak jeho návštěva dopadla a co si případně odnesl, to nevíme. Zatím E. Černý a Fr. Krupička šli osobně požádat ThDr. L. J. Zvolánka, O.Praem., aby vypomohl v neděli při bohoslužbě. Zjistili, že je těžce nemocný a leží, jeho výpomoc tedy nepřipadala v úvahu. Poté předali jurisdikci P. O. Blatnému a P. B. B. Vejbornému, kterou vystavil vládní zmocněnec v konzistoři. P. B. B. Vejborný si nedupstil poznámku a prohlásil, že ji očekával od biskupa ThDr. St. Zely a ještě dodal: „*Pán Bůh zaplat i za to!*“ Nakonec slíbil, že bude mít každou neděli v kostele na Svatém Kopečku devátou mši svatou.

Ještě týž den požádali kaplana z Olomouce-Chválkovic ThDr. Jiřího Batuška (1919–?, po prověrkách byl od roku 1971 několik let postaven mimo službu), zda by odsloužil nedělní mši na Svatém Kopečku. Kaplan již tak měl dvě bohoslužby v jednu neděli a musel prosbu odmítnout. Církevní tajemník byl nucen hledat dále a nakonec požádal kolegu, aby na Svatý Kopeček dopravil P. Kratochvíla, „*t. č. faráře v Jeseníku*“. Šlo o P. Vladimíra Kratochvíla (1890–1962), kněze-deficienta, který ze zdravotních důvodů nebyl schopný vykonávat své povolání a žil v Bukovicích u Jeseníku (nyní Jeseník-Bukovice).

Dle dalšího tajného úředního záznamu z následujícího dne vyplývá, že P. V. Kratochvíla přivezl do Olomouce z Bílé Vody(!) jesenický církevní tajemník Štěpán Gába a společně s Fr. Krupičkou odjeli na Svatý Kopeček, kde P. V. Kratochvíl mši svatou odsloužil.

Tajemník Fr. Krupička měl další úkoly. Vzhledem ke změně poměrů bylo nutné sestavit rozpočet pro svatokopecký farní úřad, vyřešit otázku výplat kostelním zaměstnancům (varhaníka, dvou kostelníků, hospodáře a uklízeček kostela) a poskytnou P. O. Blatnému dostačující zálohu na nejnnutnější výdaje. P. O. Blatný byl dle úředního záznamu, odvolávajícího se na všeobecný posudek „*dosti bázlivý, citově založený a nutno ho morálně podporovat. Kdyby prý tam byl sám, tak by prý snad i utekl. Chybí prý mu energie a musí být veden. Kázání má však dobrá, dobře zaměřená a dovede do těchto vložít lidové prvky. Politicky se i při debatě neprojevuje.*“

Dále je uvedeno: „*Jinak je na Sv. Kopečku klid.*“ Návštěva toho dne v kostele na deváté i desáté bohoslužbě byla velmi pěkná. Ale kuchařky žádaly, aby JNV, příp. KNV, obstaral maso a cukr, jelikož „*jsou již personálem zde úřadujícím a službu držícím a event. návštěvami vyčerpány.*“ Myslely tím zmocněnce, příslušníky StB, místní funkcionáře a jejich návštěvy.

Fr. Povýšil skončil ve funkci předsedy národního výboru, 13. června 1950 již nebyl zvolen. Znovu se na MNV a dalších složkách rokovalo o přesunech tříd. Situace se vyřešila po **akci R**, která obecně probíhala od 26. července do 15. srpna 1950.

Papež Pius XII. vyhlásil pro rok 1950 „*milostivé léto*“.

V Olomouci byla v červenci zrušena bohoslovecká fakulta, kněžský seminář a bohoslovecká řádová učiliště dominikánů a kapucínů. Olomoucký arcibiskup Mons. K. J. Matocha byl internován. Na arcibiskupství se moci chopil vládní zmocněnec František Kolařík. Ten ještě v únoru 1950 církevnímu tajemníkovi KNV napsal, „*že by nebylo vhodné, aby arcibiskupovi Matochovi byla odebrána poslední možnost letního sídliště*“, tj. sídla na Svatém Kopečku.

Biskup ThDr. S. Zela, bývalý vězeň německého koncentračního tábora a bývalý obyvatel Svatého Kopečka, byl 19. července 1950 zatčen a odsouzen pro trestný čin velezrady, vyzvědačství, veřejného násilí, podvodu a účasti na podvodu. Rozsudkem vynesným 2. prosince 1950 mu bylo vyměřeno 25 let vězení.

„*Věřící, pojďme na Svatý Kopeček u Olomouce k Panně Marii, kde se jí pokloníme v její svatyni ve dnech 20. – 22. srpna 1950 u příležitosti odpustkové pouti.*“ Tak zněl začátek letáku, který nechal vytisknout proboštský farní úřad na Svatém Kopečku v novém obsazení. Obsahoval podrobný program slavností, o nichž není jisté, zda se v tomto rozsahu mohly konat.

Schylovalo se k akcím připraveným proti ženským klášterům.

Matka představená sester premonstrátek dostala v červenci roku 1950 příkaz přemístit sestry do exercičního domu (Leopoldea) a přízemí a obě patra Norbertina uvolnit. Do těchto prostor se nastěhoval ústav hluchoněmých z Lipníka nad Bečvou se svou školou, provoz byl zahájen 12. listopadu. Vzápětí přišlo nařízení, aby se sestry připravily na deportaci do internačního tábora v Nové Říši, která proběhla 29. srpna 1950. Sestry, bylo jich devatenáct, si směly vzít osobní věci a nejnnutnější nábytek: postele, noční stolky, stoly, židle, několik skříní, kuchyňské a jídelní nádoby. V Nové Říši byly ubytovány spolu s milosrdnými sestrami III. řádu sv. Františka, které také musely opustit svůj klášter na Sv. Kopečku. Starší sestry byly odvezeny do Opavy. Z Nové Říše byly zbývající sestry po roce poslány do kláštera v Broumově, kde jim byla přidělena práce v textilní továrně a na nedalekém státním statku Adršpach.

Státní úřad pro věci církevní měl připraveny pokyny pro zmocněnkyně náboženského fondu, které dohlížely ve vyklizených klášterech. V takovém pokynu, určeném pro zmocněnkyni svatokopeckého kláštera sester františkánek, datovaném 23. srpna 1950, stálo (ponecháno i s gramatickými chybami): „*Abý byly všechny řeholnice zaměstnány užitečnou prací, aby bylo účelně využito klášterních budov a aby bylo zabráněno rozvratné činnosti některých řeholnic, přistupujeme k určité reorganizaci ženských řádů. Především mají být soustředěny do menšího počtu klášterů řeholnice, které dosud nepracují. Některé kláštery budou při tom vyklizeny. K provedení tohoto přesídlení jsme vybrali pro každý klášter jednu zmocněnkyni, která v zastoupení Náboženského fondu dohlédne na to, aby přestěhování bylo provedeno plánovitě, nerušeně a včas.*“

Vás jsme vybrali, aby jste provedla přesídlení řeholnic z kláštera Svatý Kopeček do kláštera téhož řádu v Opavě. Klášter navštívíte dne 25. 9. 1950 a přesídlení bude provedeno dne ... (nevyplněno).

V příloze 1. je Váš pověřovací dekret, dále je přiložena zpráva o situaci v klášteře (2). Pokyn pro přepravu řeholnic (3). Arch pro soupis klášterního majetku (4). A konečně dopis SÚC pro představenou kláštera.

Během akce budete mít tyto úkoly:

I. Úkoly prvního dne

1) Ihned po poradě na SÚC odjedete na ONV a vyhledáte předsedu ONV a okresního církevního tajemníka, kteří jsou již o Vašem příjezdu zpraveni.

2) Společně s předsedou ONV se odeberete do určeného kláštera. Dáte se zavést k představené kláštera, které předáte dopis SÚC a předložíte ji k nahlédnutí svůj dekret. Nebude-li představená přítomna, jednejte s její zástupkyní. Uložte jí, aby zajistila klidné přestěhování podle pokynů SÚC. Zdůrazněte, že přesídlení bylo projednáno s provinciální (generální) představenou řádu na SÚC, která vzala přesídlení na vědomí. Připomeňte dále, že přesídlení je možné pouze do objektu určeného SÚC, a že termín přesídlení musí být bezpodmínečně dodržen. Zdůrazněte, že klášter kam se řeholnice přestěhují bude plně ve správě řádu, že ho nebudou vést orgány SÚC a že v něm budou řeholnice žít zcela volně. Řeholnice si mohou sebou vzít vše, co si přejí. Také vyklizený klášter zůstane majetkem řádu.

1. Uložte představené, aby co nejdříve (asi za půl hodiny) svolala konvent všech řeholnic, kde bude přesídlení s řeholnicemi projednáno. Příkaz ke svolání konventu nechtě je dán ve Vaší přítomnosti.

2. Proberte s představenou seznam obyvatel kláštera a podle potřeby je opravte, nebo doplňte. Dbejte zvláště na to, aby u každé řeholnice byla správně udána její činnost. O nepřítomných si poznamenejte, kde se tohoto času nacházejí.

3. Zúčastněte se jednání s řeholnicemi. Podle situace se ho případně zúčastní také okresní církevní tajemník. Dohlédněte na to, aby představená řádně tlumočila pokyn SÚC o přesídlení řeholnic. Zvláště nesmíte připustit, aby přesídlení bylo jakkoliv oddalováno. Termín stanovený SÚC musí být bezpodmínečně dodržen. Připomeňte řeholnicím taktním způsobem, že za splnění pokynů SÚC je zodpovědný celý řád, a že by jakýkoliv odpor jak pro klášter, tak i pro celý řád měl neblahé důsledky. Kdyby se přesto řeholnice postavily na odpor a kdyby tak vznikla v klášteře nebezpečná situace, obraťte se na okresního církevního tajemníka, který po poradě s KNV zařídí další.

4. Přestěhování se netýká řeholnic, které vykonávají ošetrovatelskou činnost v místní nemocnici, soc. ústavě neb podobně. Netýká se také těch novicek, čekatelek apod. nebo řeholnic, které prohlásí, že se vrátí k občanskému životu a budou se věnovati civilnímu povolání. Je třeba, abyste řeholnice na tuto skutečnost jemně upozornila.

5. Ostatní obyvatelé kláštera, po případě chovanci, kteří v klášteře jsou, zůstanou prozatím v klášteře i nadále. Najděte si příležitost, jakmile skončíte jednání s řeholnicemi, abyste jim to sdělila.

6. Ještě během prvního dne zjistíte alespoň přibližně:

- a) Stav ubytovacího zařízení (počet postelí, stolů, židlí, skříní).
- b) Jak je vybavena kuchyně a prádelna.
- c) Stav hospodářského zvířectva.
- d) Stav zásob topiva.

7) Ještě večer, pokud možno do 18. – 19. hod sdělte všechny tyto údaje okresnímu církevnímu tajemníkov. Sdělíte mu také průběh a výsledek jednání s představenou a řeholnicemi. Okresní církevní tajemník podá podle tohoto hlášení zprávu na KNV.

8) Spolu s okresním církevním tajemníkem a za pomoci představené sestavíte již večer prvního dne plán celého stěhování. V plánu uvedete:

- a) které řeholnice se budou stěhovat ...
- b) které věci budou přestěhovány ...
- c) potřebu dopravních prostředků a jakých (autobusy ČSAD pro zdravé řeholnice, sanitní vozy Červeného kříže pro nemocné, nákladní auta ČSAD pro převoz nábytku), potřebu pracovních sil pro naložení věcí, potřebu obalů (beden) apod.
- d) časový plán balení a stěhování. V každém případě je třeba dodržet stanovený termín.

Úkoly druhého dne a během dalších dnů:

1) Ráno po 9 hodině projednejte s okresním církevním tajemníkem definitivně podrobný plán stěhová-

ní. Okresní církevní tajemník dostal mezi tím pokyny z KNV, kolik má být přestěhováno nábytku a jaký, jaké zařízení kuchyně a prádelny, zvířectvo a zásoby topiva. Podle těchto pokynů upravte spolu s okresním církevním tajemníkem plán stěhování. Definitivně s ním dohodněte kolik má objednat motorových vozidel, jakých a na kdy a kolik má opatřit pracovních sil k balení a nakládání věcí, příp. kolik bude potřeba opatřit obalů, beden atd. Dohodněte se s ním i na jiných podrobnostech stěhování. Bude ku případu lépe, když bedny nebudou opatřovat řeholnice, které by při této příležitosti mohly vyvolávat v okolním obyvatelstvu neklid a vzrušení.

2) Hlavním vašim úkolem bude organisovat balení, pomáhat při něm a zajišťovat, aby řeholnice se svými věcmi byly ve stanovenou hodinu připraveny k odjezdu. Řeholnice si sbalí a vezmou sebou: potraviny, osobní potřeby, šatstvo, obuv textilie všeho druhu, lůžkoviny, kuchyňské zařízení, nádobí, šicí stroje, vybavení krejčovských a jiných dílen. Řeholnicím bude umožněno, aby si vzaly vše sebou, co si přejí, pokud nebude zjištěno, že řeholnice kladením přemrštěných požadavků se snaží stěhování mařit (např. stěhování rozměrného nábytku). Žádné věci nesmějí být řeholnicím odnímány, zabavovány atd. O přepravě nábytku, zařízení kuchyně a prádelny, zvířectva a topiva se dohodne okresní církevní tajemník s církevním oddělením KNV. Bude zajištěno, aby bylo přestěhováno zařízení, kterého je v soustředovacím klášteře zapotřebí (nádobí apod.). Řeholnice vezmou sebou do nového klášteře i písemnosti týkající se správy budov a majetku stejně jako peněžní hotovosti, vkladní knížky a bohoslužebné předměty, pokud si to budou přát. Řeholnice je třeba upozornit, aby si vzaly na cestu přiměřené množství jídla, vzhledem k tomu, že cestou nebude možno zařídit stravování.

3) Ještě před odjezdem řeholnic dostaví se do klášteře soupisová komise ONV, která sepíše nemovitosti a různé ceny v klášteře. Práci komise zajišťuje okresní církevní tajemník.

4) Zajistěte, aby MNV převzal proti potvrzení zásoby netrvanlivých potravin, které řeholnice nebudou chtít vzít sebou. Podobně zařídte (za spolupráce okresního církevního tajemníka), aby byla zajištěna péče o polnosti a dobytek, pokud řeholnice vedly hospodářství. Předati proti potvrzení JZD, Státním statkům apod.

5) Celý průběh a významné události během stěhování hlaseťte okresnímu církevnímu tajemníku, který podává pravidelná hlášení KNV.

6) Zajistěte, aby nakládání svršků bylo zakončeno v hodinu stanovenou k odjezdu. Hodinu odjezdu je třeba bezpodmínečně dodržet. Před odjezdem odevzdá představená veškeré klíče od budovy okresnímu církevnímu tajemníkovu.

V určenou hodinu odjedou řeholnice do soustředovacího klášteře, podle okolností několika transporty. Odjezd bude hlásit okresní církevní tajemník ihned na církevní oddělení KNV. Vy sama odjedete s posledním transportem. Budete doprovázet řeholnice až do soustředovacího klášteře, kde pomůžete zmocněnci, který organisuje nastěhování řeholnic v tomto klášteře, při přejímání vašich řeholnic. Budete pečovat o to, aby přeprava proběhla v klidu.

7) Po příjezdu a nastěhování řeholnic v soustředovacím klášteře upravíte zprávu o situaci ve Vám svěřeném klášteře, který jste dostala na SÚC podle skutečného stavu. Zejména uvedete, které řeholnice byly skutečně soustředěny a kde jsou ostatní obyvatelé klášteře, které novicky a řeholnice byly zařazeny do pracovního procesu atd. Nato co nejdříve vypracujete souhrnnou zprávu o svoji činnosti a předáte ji spolu s upravenou zprávu o situaci v I. Odd. SÚC.

Tím končí Vaše práce.

Na Vaší rozhodnosti, rozvaze a obětavosti během celé vaší práce závisí zdar celé akce, která má veliký význam pro úspěšné vyřešení církevních otázek v naší zemi a pro upevnění důvěry věřícího lidu k našemu lidově demokratickému zřízení.“

Koncem srpna si tedy během čtyřiařiceti hodin musely sbalit své věci Milosrdné sestry III. řádu sv. Františka. Jedna z nich situaci zachytila následovně: „27. srpna 1950. V ranních hodinách přišla k nám do klášteře policie. Bylo šest hodin 15 minut. Chtěli sestru představenou, byla jí tehdy S. Emilie Vánová, a řekli jí, že z nařízení vlády se musí všechny sestry do 24 hodin vystěhovat. Těch policistů bylo hodně. ... Nejdříve policisté obsadili telefon a posbírali rádia a pak se rozběhli po pokojích a pobízely sestry, aby si připravily věci na cestu. Ty staré chudinky byly tak rozrušeny, že vůbec nevěděly, co by si měly s sebou vzít.

Z nočních stolků spaly věci do skříní a zase naopak. Směly si vzít jen plný kufřík, ale ten se naplnil velmi brzy. Mladé sestry pomáhaly ... “Všechny byly vyzvány k tomu, že pokud se vrátí do civilního života, ujdou internaci. Žádná sestra se nepřihlásila.

Svědectví podává „hlášení o odjezdu řeholnic kláštera řádu III sv. Františka na Sv. Kopečku“ vyhotovené novým církevním tajemníkem JNV (jméno nečitelné) dne 30. srpna 1950. Se stěhováním kláštera bylo započato dle stanoveného plánu 30. srpna 1950. Odjezd sester se uskutečnil v 8.15 hod. od kláštera. Autobus mířil na Nové Sady. V Olomouci byly kláštery sester františkánek ještě na Nové Ulici, v Mariánské ulici na Předhradí, dále sestry sloužily v Zemské nemocnici v Olomouci, v sanatoriu Na Hradě a v sociálním domě ve Chválkovičích. Při kontrole řeholnic v autokaru bylo zjištěno, že sestra Cyriaka (Františka) Čermáková (nar. 1886) bez vědomí svatokopecké představené (ale s dovolením olomoucké provinční představené) odjela v noci dne 29. srpna 1950. Měla se vrátit za týden do kláštera v Nové Říši.

Stanovený termín odjezdu v 7.00 hod. nebyl dodržen následkem o půl hodiny opožděného příjezdu autokaru. „Při nástupu chtěly sestry způsobit před klášterem trapnou scénu, které bylo v čas zabráněno, takže odjezd byl nerušeně proveden.“ Svatý Kopeček opustily (jména opravena a doplněna): Hugolina (Božena) Černošková, Josefa Hrubíšová, Pirmina (Anežka) Chrobáková, Assela (Josefa) Králová, Junila (Marie) Matoušková, Aquina (Růžena) Paštěková, Wilfrieda (Žofie) Oravská, Hedvika Pišťáková, Symphorosa (Jana) Bzítková, Pika (Kateřina) Řeháková, Lazarina (Marie) Škaldová, Egidia (Hedvika) Symbodová, Sylvia (Marie) Šenová, Emilie Váňová, Alexandra Vodičková a Johanna (Antonie) Kolo-mazníková. Sestra Elekta (Božena) Rubičková byla převezena do Zemských ústavů v Olomouci, protože se jí protrhla kýla.

Poté byly svolány osoby, které v klášteře měly zůstat, tj. Marie Kretová, Františka Machalová a Marie Káňová, patrně pomocnice v domácnosti. Blažena Hompolíková měla obstarávat domácí zvířectvo. Jmenované byly poučeny ve smyslu směrnic, že nesmí bez souhlasu náboženského fondu a zmocněnkyně kláštera ničím disponovat nebo dokonce věci zcizit. Klášter sloužil i jako zotavovna a domov pro přestárlé a nemocné sestry. Dosud tam pobývala Anna Valeriánová, která musela také klášter opustit.

V klášteře byly po odjezdu řeholnic zabezpečeny všechny vchody a soupisová komise začala s tříděním a evidencí majetku a svršků. Jelikož šatstvo nebylo dnešního dne všechno odvezeno, musel církevní tajemník požádat o přistavení dalších tří nákladních automobilů, aby mohly být další stanovené úkoly zvládnuty včas.

Druhá etapa nezákonného uzavírání klášterů a rušení ženských řádů a kongregací včetně zabírání jejich majetku se udála v noci z 27. na 28. září 1950, celá akce skončila v listopadu. Svatokopecké MNV se promptně 7. září rozhodlo požádat ONV o přidělení nyní již bývalých budov sester františkánek, a to č. 70, 71 a 115 do vlastnictví MNV. Ke dni 22. září již byly MNV přiděleny i farní a matiční pozemky o rozloze 3.1252 ha, dozorem a obhospodařováním pozemků kláštera premonstrátek a františkánek byl MNV pověřen začátkem října. Správu bývalého církevního majetku vykonávala na Svatém Kopečku Hedvika Handlířová, členka MNV. Zbývá dodat, že celonárodní akci vystěhování a rušení klášterů osobně podrobně rozpracoval generální tajemník ÚV KSČ Rudolf Slánský (1901 – popraven 1952).

Ve druhé polovině srpna 1950 byly tedy přemístěny sestry premonstrátky a františkánky do Nové Říše. Budovy Norbertina a Leopolda obsadil v červenci 1950 Ústav pro žáky se zbytkem sluchu, přestěhovaný z Lipníka nad Bečvou. Dětský ústav sester františkánek Marianum byl zrušen a v jeho budově byl umístěn druhý stupeň základní školy. Národní škole byla opět vrácena budova č. 7, tj. škola. Národní výbor podnikal další kroky k získání celého objektu kláštera Milosrdných sester III. řádu sv. Františka (č. 70 a 71) pro školní účely.

Vše nasvědčovalo tomu, že výsledek bude úspěšný, ale místní potřeby musely ustoupit potřebám politickým. Budovy byly přiděleny krajskému vedení komunistické strany na školení funkcionářů pro lidosprávu. A bývalé letní sídlo arcibiskupa olomouckého č. 5 bylo převzato státem a mělo sloužit potřebám složek národní bezpečnosti.

Bývalá tělocvična Orla byla převedena tělocvičné jednotě Sokol, druhému stupni školy a Základní škole pro žáky se zbytky sluchu v Olomouci na Svatém Kopečku. Ústav dostal k užívání i bývalou Wolkerovu vilu.

Na Libavé, nedaleko Svatého Kopečka, vznikl k 1. září 1950 jeden ze čtyř pomocných technických praporů, dostal číslo 53. V rámci převýchovy politicky nespolehlivých osob v něm sloužila řada duchovních. Pomocné technické prapory byly zrušeny k 1. květnu 1954.

Za jednoho z devíti „*velezrádců a vyzvědačů z řad nejvyšší církevní hierarchie*“ byl označen strahovský opat a čestný občan Svatého Kopečka ThDr. S. B. Jarolímek, O.Praem. Byl souzen v Praze v době od 27. listopadu do 2. prosince 1951 spolu s bývalým obyvatelem Svatého Kopečka, pravou rukou zemřelého arcibiskupa L. Prečana, světícím biskupem ThDr. S. Zelou a dalšími.

V závěru roku 1950, tj. 18. prosince, informoval KNV v Olomouci Krajské velitelství státní bezpečnosti, že se „*vládní dislokační komise, zřízená usnesením vlády Československé republiky ze dne 17. ledna 1950 usnesla ve své schůzi dne 7. listopadu přidělit budovu čís. 5 na Svatém Kopečku, okres Olomouc, k užívání ministerstvu národní bezpečnosti pro jeho účely*“. O pronájmu a převzetí případného inventáře se mělo vedení KNV dohodnout s jeho církevním oddělením.

ROK 1951

Na jednání rady MNV Svatý Kopeček 1. února 1951 se probíralo vyvlastnění Katolického domu.

P. O. Blatný byl schválen do funkce místního faráře a katechety. Dne 1. března složil slib do rukou předsedy Jindřicha Grauera jako nově zvolený člen MNV a stal se pomocníkem školského referenta Fr. Madáka. Probošt P. J. J. Půda, O.Praem. byl k 1. březnu 1951 penzionován, i když byl v internaci.

MNV se rozhodlo, že požádá ONV o rozmnožovací přístroj pro faru, protože ten poslední byl zaba ven v minulém roce. Farář P. O. Blatný příjem přístroje písemně potvrdil. Na Svatém Kopečku dlouho nepobyl, byl sice mladý (vysvěcen 1938), ale nemocný a od srpna práce neschopný. Natrvalo odešel 5. prosince 1951, ale půl roku předtím ho zastupoval ještě mladší kněz, jedenatřicetiletý P. Zdeněk Suchomel (1919–1975), rodák z Litovle, donedávna kaplan v Nákle. Na Svatém Kopečku si rychle získal oblibu a to byl důvod k tomu, aby zde pro něho bylo stále místo církevním tajemníkem zamítnuto, odešel k 14. listopadu. Dosazen byl čtyřicetiletý kněz P. Pelhřím Václav Kubáň, OFM (1911–1973), dosavadní administrátor v Hejnicích a děkan frýdlantského vikariátu.

Církevní oddělení JNV v Olomouci podávalo 27. března 1951 Náboženskému fondu v Praze hlášení o průběhu předání klášterních objektů, likvidace klášterního inventáře a průčítování zásob a inventáře. Uvedlo v něm i svatopecké kláštery. Ve Wolkerově vile, přidělené Ústavu hluchoněmých na Sv. Kopečku, zůstala ještě část inventáře, která má být likvidována. V klášteře premonstrátů zůstalo ještě nějaké oblečení bývalých duchovních, které se postupně likviduje. Dvě budovy kláštera premonstrátek byly přiděleny ústavu hluchoněmých, k likvidaci v nich zůstává několik kusů inventáře. Další dvě budovy, tj. Domov pro přestárlé ženy, zatím spravovalo sociální oddělení JNV v Olomouci. I tam bylo ještě třeba provést likvidaci inventáře a předání budovy. Ke klášteři premonstrátek patřila i budova dětského domova v Dolanech, který také v té době spravovalo sociální oddělení, ale zároveň se jednalo o předání novému uživateli. Tři budovy kláštera františkánek byly přiděleny jednak střední škole na Svatém Kopečku (č. 155, později na jeho místě byla postavena nová budova školy) a jednak Krajské politické škole lidosprávy (č. 70 a 71). Také tam bylo ještě třeba provést dokončení likvidace inventáře. Ta se ve všech kláštěrech organizovala po etapách etapách za účasti zástupce národního podniku Bazar (tj. byla prostřednictvím prodejen Bazaru určena k prodeji zájemcům). „*Vzhledem k tomu, že budovy byly dislokační komisí přiděleny novým uživatelům, bylo nutno inventář z místnosti soustředit buď v několika místnostech, nebo na půdě, čímž se přehled inventáře stal naprosto nepřehledný a likvidace jeho byla tím velmi ztížena.*“

Církevní oddělení v důsledku takového množství klášterních budov jest přímo zatíženo vyřizováním a řešením různých problémů s těmito klášterními objekty souvisejících, spoustou účtů a jiných náležitostí, které časově zaměstnance ubíjejí a vyčerpávají. Kromě těchto hospodářských úkolů musí v prvé řadě církevní odd. zabývat se úkoly politickými, jako úkoly prvořadými úkolovanými a plánovanými SÚC a KNV.

Církevní oddělení Jednotného národního výboru má daleko horší postavení než církevní oddělení jiných okresních národních výborů, neboť v jeho obvodě nachází se kromě klášterních objektů, kostelů, kaplí apod. Metropolitní kapitula, Arcibiskupská konsistoř, budovy býv. Theol. Fakulty a semináře a také skupiny duchovní jako vikáři, kanovníci, zaměstnanci konzistoří a kapituly, které jiné okresy nemají, nehledě k tomu, že také počet klášterů v jiných ONV jest minimální.

Zaměstnanci církv. odd. JNV jsou nuceni pro nedostatek prac. sil často pracovati v klášterních objektech manuálně, poněvadž jde mnohokrát o urychlené přemístění inventáře apod. a není dostatek prac. sil, které by práci zdovaly, aby přehled a dispozice s klášterním inventářem nebyly zchaotisovány.“

Dle pokynů Náboženské matice (fondu) v Praze rozhodla dislokační komise 5. dubna 1951, že správu kláštera sester františkánek bude vykonávat církevní oddělení JNV Olomouc, nájemcem bude MNV a užívat ho bude druhý stupeň základní školy. V červnu 1951 se správcem budovy bývalého Mariana stal MNV a rovněž přebral od sester františkánek 1.82 ha půdy.

Na začátku školního roku 1951/1952 podal Fr. Madák návrh, aby se škola, z velké části sídlící v objektech nedávno patřících kongregaci sester františkánek, pojmenovala po komunistickém novináři popraveném nacisty Juliu Fučíkovi (1903–1943). V budově starého Norbertina (později zvaného Úlulna sv. Josefa), který býval v majetku sester premonstrátek, byl umístěn a od 1. září 1951 provozován tzv. sociodiagnostický ústav (pozorovna) pro narušenou mládež. Na zákrok MNV byly děti z pozorovny vyucovány přímo v internátě a ne současně s místními ve škole. Název tohoto záchytného domova se různě měnil, např. Dětský domov třídící na Svatém Kopečku, Dětský výchovný ústav na Svatém Kopečku, Dětský výchovný ústav Olomouc, Svatý Kopeček, Dětský diagnostický ústav Olomouc, Svatý Kopeček.

Dne 13. listopadu 1951 zaslalo církevní oddělení JNV v Olomouci Náboženskému fondu v Praze soupisy odprodaného inventáře z bývalých mužských i ženských klášterů v olomouckém okrese, který odebral n. p. Bazar v Brně. Náboženský fond 26. listopadu 1951 žádal církevní oddělení „o urychlenou konečnou likvidaci zbylého inventáře, který se doposud v kláštorech nachází. Tento, bude-li v tak chatrném stavu, že o jeho odkoupení nebude mít zájem žádná masová složka, nabídněte Sběrným surovinám“. (Sběrné suroviny byl národní podnik, vykupující sběr různého druhu.) Zároveň žádal o urychlenou zprávu o konečné likvidaci inventáře a o doplněný a opravený soupis inventáře.

ROK 1952

Z „církevních“ objektů, které zatím stát nezískal, zůstala jen vila arcibiskupa L. Prečana, která byla jeho soukromým majetkem. I ona byla předmětem zájmu svatokopeckého MNV a komunistických funkcionářů. Proto MNV se 25. února 1952 rozhodlo, „že se požádá dislokační komise o uvolnění arcibiskupského letního sídla na zdravotnické středisko, pro celý zdravotnický obvod: byt a ordinace lékaře, zubní ambulatorium a dětskou poradnu“.

Pozornost se ze strany MNV věnovala i stále neúspěšnému získávání zemědělců ke vstupu do Jednotných zemědělských družstev (JZD). Dokonce byl požádán místní farář, aby si připravil na toto téma kázání. Ředitel školy měl zase předložit seznam dětí chodících do náboženství a dostal za úkol oslovit jejich rodiče, aby je tam neposílali.

ROK 1953

V roce 1953 byl vypracován plán na zrušení všech ženských řádů a kongregací, tj. **akce B**.

Řeholnice měly povinně odejít do civilních zaměstnání, termín byl stanoven na 1. červenec 1953. Situace se mírně komplikovala, protože po úmrtí generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu Josifa Vissarionoviče Stalina (1878 – 5. března 1953) a následného úmrtí prezidenta Československa Klementa Gottwalda (1896 – 14. března 1953) nastaly ve východním bloku nepokoje. Proto se komunisté rozhodli k jiné taktice, a to k vytačení řeholnic z veřejného života. Bylo omezeno přijímání novic, sestry byly stěhovány z místa na místo, byly nuceny nosit civilní oděv a také byly podrobovány polickým školením a přesvědčovány pro myšlenku socialismu a pro zřeknutí se řehole.

Bylo dáno, že ty sestry, které by uposlechly a opustily kongregaci, byly by zaměstnány buď v průmyslu, nebo zemědělství. Ovšem dopadlo to stejně, v těchto odvětvích pracovaly i ty, které komunisti nezlákali. Uvedené patřičně podporovala propagandistická kampaň.

Řeholnice pracující ve zdravotnictví a sociálních ústavech, byly nenahraditelné. Tak je i vnímali nejen mnozí lékaři a zdravotnický personál, ale také samotní nemocní či bezmocní a jejich příbuzní.

Národem otrásla měnová reforma a v rámci školství došlo ke sloučení středních (měšťanských) škol v osmiletou základní školu.

Na závěr roku 1953 přešel do správy MNV i areál dobrodince Svatého Kopečka, velkoobchodníka Josefa Andera č. 105. Za půl roku ONV rozhodl, že Anderova vila bude určena na dětský domov.

ROK 1954

Řeholní sestra Marie Jenovéfa Koutná, která patřila k prvním třem premonstrátským novicám, zemřela v internaci v Opavě 6. října 1955. Přece jen, i když se značnými obtížemi, mohla být převezena a pochována na svatokopeckém starém hřbitově.

Zvláštní škola a dětský domov byly v listopadu 1954 z obce odstěhovány. V objektu měla být umístěna „škola vadných dětí“, ale patrně se stala sídlem Krajské školy lidové správy. Za tímto účelem totiž vyžadoval svatokopecký MNV po KNV plány bývalých budov sester františkánek.

ROK 1955

V květnu ONV přebral Anderův dům č. 105 „se zpětnou platností od ledna 1955 a od září zde bude umístěn dětský domov pro děti předškolního věku a mateřské školy, která bude i pro děti z Kopečka“. Také se plánovalo odstranit dřevěné boudky před krámkou, k čemuž ale nakonec nedošlo. V části bývalého kláštera františkánek stále sídlila krajská politická škola a v základní osmileté škole propadalo 11 % žáků.

ZÁVĚR

Nátlak na církve ani v následujících letech nepřestal. V roce 1963 svatokopečtí komunisté jednali s arcibiskupskou konzistoří o uvolnění místností v severním křídle proboštství, které chtěli využívat jako byty. Tehdy s tímto plánem nesouhlasil církevní tajemník ONV Evžen Černý. Později k obsazení místností došlo. Patrně k tomu pomohla domluva s OV KSČ, jak je naznačeno v obecní kronice. Bývalá tělocvična Orla byla k dispozici všem, jen ne této katolické tělocvičné jednotě, která byla 15. června 1950 zrušena.

Katechismus se od roku 1964 na škole nevyučoval, ale v září 1966 chodil do náboženství jeden žák ze Svatého Kopečka, s okolím bylo těchto žáků ve škole dvanáct. Nová mateřská škola byla plánována v bývalém areálu sester premonstrátek vedle Leopolda, o její výstavbě se uvažovalo v roce 1968, stavba byla zahájena o rok později. Budova byla slavnostně otevřena 30. srpna 1971. Bylo na ní v „akci Z“ (zvelebování) brigádnicky odpracováno na třicet tisíc hodin. Nyní slouží její budova jako Azylový dům pro osoby se sníženou soběstačností (Domov sv. Anežky).

CÍRKEVNÍ INSTITUTE A OSOBY NA SVATÉM KOPEČKU

Pro doplnění a vysvětlení uvádíme krátkou historii jednotlivých církevních institucí sídlících na Svatém Kopečku u Olomouce a informaci o dvou významných prelátech – arcibiskupovi olomouckém a metropolitovi moravském Mons. ThDr. Leopoldu Prečanovi a svatokopeckém proboštom P. Juliu Janovi Půdovi, O.Praem.

ŘÁD PREMONSTRÁTSKÝCH ŘEHOLNÍCH KANOVNÍKŮ

Původně převorství hradiských premonstrátů, od roku 1846 proboštví strahovských premonstrátů s papežskou bazilikou Navštívení Panny Marie.

Pomineme dlouhou historii Svaté Hory, jak byl kdysi Svatý Kopeček nazýván, trvající od roku 1629. V poválečných letech měli místní funkcionáři zájem na tom, aby mohly svými lidmi obsadit i rezidence. Jižní, proboštská, rezidence s reprezentativními sály zůstala od jejich snah uchráněna. Stejně tak se jim nepodařilo využívat ambit a kostelní nádvoří. K bytovým účelům byla vyčleněna severní rezidence.

Duchovní správa měla v roce 1945 následující obsazení. Svatokopeckým proboštem byl P. J. J. Půda, O. Praem. Kaplanem byl v první polovině roku vzdělaný a u mladých lidí oblíbený kněz P. František Antonín Rýzner (* 1915). V roce 1937 byl vysvěcen a rok nato byl povolán do zbraně. Při osvobozovacích bojích 6. května 1945 na něj z bezprostřední blízkosti vystřelil německý voják, ukrytý v kostele. K 1. září téhož roku byl poslán do Křenovic a na jeho místo nastoupil třicetiletý P. Ondřej Miloslav Zatloukal, O.Praem. (1915–1985), rodák z Velkého Týnce. V duchovní správě vypomáhali rodák z Dolan P. Pius Jan Petráš, O.Praem. (1888–1953), kněží na penzi ThDr. Albert Vítěz, O.Praem. (data nezjištěna) a ThDr. Leopold Jan Zvolánek, O.Praem. (1892–1958) a na Svatém Kopečku ve svém domku žijící P. Břetislav Bruno Vejborný (1873–1966). Ten ve všední dny sloužil mši svatou v kapli sester františkánek.

V průběhu roku 1946 na faře nastaly změny. Na Svatý Kopeček nastoupil 1. září 1946 na kaplanské místo třicetiletý P. Cyril Ludvík Petřů, O.Praem. (* 1916), který se aktivně zapojil do organizování oprav kostela. Od 1. září 1946, působil na Svatém Kopečku kaplan P. Milo František Benda, O.Praem. (data nezjištěna), který odešel 1. května 1947.

Pohyb byl zaznamenán i dalším roce, počátkem května 1947 byl do Chotěšova přeložen IV. kooperátor P. M. Fr. Benda, O.Praem. V červenci 1947 přesídlil na Svatý Kopeček P. František Stavinoha (1870–1955), bývalý farář u sv. Václava v Olomouci. Bylo mu tehdy 77 let, přesto horlivě v kostele vypomáhal.

V roce 1949 měl probošt P. Julius Půda, O.Praem. k ruce kaplany P. O. M. Zatloukala, P. P. J. Petráše, O.Praem., P. Cyrila Ludvíka Petřů, O.Praem. a P. Vojtěcha Jana Filippiho, O.Praem. (* 1912) a stále sloužícího P. L. J. Zvolánka, O.Praem. Na Svatém Kopečku žili kněží ve výslužbě P. Fr. Stavinoha a P. B. B. Vejborný. V dalším roce byl farářem P. Otmar Blatný a ThDr. Leopold Jan Zvolánek, O.Praem. kaplanem. Na farním úřadu byly zaměstnány sestry premonstrátky S. M. Anděla Hlavinková (* 1902) a Š. M. Johana Štůlková (* 1901).

Návštěvy svatokopeckého chrámu a poutní ruch byly po celé období socialismu potlačovány a naopak byla podporována myšlenka zřídit a rozvíjet na Svatém Kopečku zoologickou zahradu. Myšlenkou na přemístění zoologického koutku ze Smetanových sadů v Olomouci na vhodnější místo se KNV Olomouc zabýval před rokem 1952. Jednání se zúčastňoval technický referent svatokopeckého MNV akad. malíř Bohumír Dvorský. Vybrán byl konfiskovaný pozemek na Svatém Kopečku. Souhlas k zahájení prací udělil KNV 31. března 1952.

P. JULIUS PŮDA O.PRAEM., ZASLOUŽILÝ SVATOKOPECKÝ PROBOŠT A ČESTNÝ OBČAN SVATÉHO KOPEČKA

Snad nebylo osoby, která by proboštu Půdovi upírala jeho snahu o prosazení jeho záměrů, které vždy směřovaly ke zvelebení kostela. To mu příznávali i jeho vyhranění odpůrci. Byl to člověk, který se jasně vymezil proti komunistické ideologii.

Narodil se v Olšanech u Prostějova 14. února 1881, absolvoval olomoucké Slovanské gymnázium. Vstoupil do premonstrátského kláštera na Strahově a teologii tudíž vystudoval v Praze. Jeho prvním místem se stal Svätý Kopeček, kde založil spolek pro vybudování poutního domu, angažoval se ve Všeodborovém sdružení křesťanského dělnictva, Orla, Katolické akci. V letech 1914–1924 působil mimo Svätý Kopeček, po návratu se pustil do oprav kostela, v letech 1927–1938 a znovu 1946–1948 byl starostou obce. Neohrožený a pracovitý probošt zemřel internován v klášteře sester premonstrátek v Nezamyslicích 15. března 1956, pochován je na Svatém Kopečku.

KONGREGACE MILOSRDNÝCH SESTER III. ŘÁDU SV. FRANTIŠKA

Filiální dům U Božského Srdce Páně.

Počátky kongregace sahají do roku 1844, svatokopecský dům byl pobočkou opavského kláštera. První objekt č. 16(!) se zahradou a polnostmi získala kongregace darem od Marie Goldové v březnu roku 1883. Zpočátku v něm trvale žily tři sestry vydržující dětskou opatrovnu. Základní kámen k novému klášteru milosrdných sester III. řádu sv. Františka byl položen 19. března 1910. Klášter měl sloužit jednak pro opatrovnu dětí, jednak měl být útlukem chorým sestřím na zotavenou. Tehdy řádový dům pozůstával ze čtyř pokojů, jídelny, dětské školky se šatnou, kuchyně se spíží a záchodů v přízemí a v patře z kaple, sedmi pokojů, spíže a záchodů. V roce 1928 bylo započato se stavbou velkého klášterního domu milosrdných sester, stavba byla ukončena v roce 1932, třetí část kláštera s novou mateřskou školou a slunečními láznemi na střeše byla zahájena v roce 1934 a dokončena o rok později. Jednalo se o dvoupatrovou budovu zčásti podsklepenou, v přízemí s prostorami pro mateřskou školku, s kuchyní na kursovni vaření, šatnami, lázní, záchody, pracovním při mateřské školce (rozdělenou dřevěnou přepážkou) a chodbou. V prvním poschodí s pokoji sester, umývárny a záchody. V druhém patře byly umístěny místnosti dívek k dennímu pobytu a ložnice s příslušenstvím.

K roku 1950 je areál popisován takto: č. 70 a 71 je jednopatrová budova s celkem šestatřiceti místnostmi, z toho obyvatelných bylo dvacet devět. V přízemí se nacházela kuchyň, jídelna, tři spíže, šest pokojů, dvě učebny mateřské školy (v roce 1950 střední škola). V prvním poschodí je situována kaple, osmnáct pokojů, spíže a krytá veranda. Budova má elektrické osvětlení, vodovod, kanalizaci, splachovací klosety, umývárny, prádelny, ústřední topení, telefonní ústřednu. Poslední adaptace provedena v roce 1948. Při klášteře v zahradě byl přízemní menší domek se dvěma pokoji, nijak zvlášť vybavený. V čísle 115 (nyní novostavba ze 70. let minulého století, sídlo školy) byl umístěn Dětský domov Marianum. Do areálu patřilo přízemní hospodářské stavení, chlěvy a stodola.

V klášteře milosrdných sester žilo v roce 1945 pětadvacet, v roce 1949 třiadvacet. Ve svých objektech měly zotavovnu pro sestry, dětský útulek a domov pro přestárlé a nemocné sestry. V době socialismu, resp. v letech 1956–1962 jsme mohly sestry františkánky zastihnout jedině v domově důchodců v neďaleké Hrubé Vodě.

KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK (do roku 1970 Kongregace sester III. řádu sv. Norberta)

Mateřinec, nyní provinční dům Norbertinum a exerciční dům Leopoldum.

Sestry se řídí heslem sv. Norberta: „Připraveny ke každému dobrému dílu.“ Pečují o nemocné, zabývají se výchovou dětí a sirotků a službou přestárlým. Kongregace byla založena roku 1902 na Svatém Kopečku. Starý mateřinec č. 97 (původní Norbertinum, později Útulek sv. Josefa) z let 1901/1902 dosluhoval, proto bylo 30. června 1930 započato se stavbou nového Norbertina č. 152. Stavitelé Tomáš Šipka a Ing. Jindřich Kylian ji stavěli tak, jako by ji stavěli pro sebe, tj. poctivě a svědomitě. Vše bylo vkusné, účelné a důmyslné. Budova byla otevřena 9. srpna 1931, slavnostně ji světil arcibiskup ThDr. Leopold Prečan. Po pěti letech sestry otevřely objekt pojmenovaný po arcibiskupu Prečanovi Leopoldum. Po letech práce přišla deportace.

V Norbertinu, tj. mateřinci sester premonstrátek, žilo v roce 1945 dvacet sester, šest novic a jedna čekatelka. Další čtyři sestry se staraly o přestárlé ženy ubytované v Útluku sv. Josefa. Premonstrátky

po skončení války obnovily duchovní cvičení pro laiky. V roce 1949 bylo na Svatém Kopečku osmáct sester premonstrátek a třináct novicек. O přestárlé ženy se v č. 97 staraly další čtyři sestry.

Posledním působíštěm sester premonstrátek ve vyhnanství byl od roku 1963 Radvanov u Tábora. Mimo jiné tam pečovaly o biskupy Mons. ThDr. St. Zelu, Mons. ThDr. Štěpána Trochtu, SDB (1905–1974) a o arcibiskupa Mons. ThDr. J. Berana a další osoby. Po propuštění z vězení byl duchovním představeným sester P. Cyril L. Petrů, O.Praem.

Premonstrátky po roce 1989 vedly jednání o vrácení svého mateřince, zatímco tisk to komentoval zavádějícími a lživými články a ONV v Olomouci jednání protahoval. Již koncem roku 1989 se sestry na Svatý Kopeček vrátily, ubytované byly na proboštství, vypomáhaly v duchovní správě a vedly farní domácnost. Nájem škoie, která byla nastěhovaná do jejich mateřince, musel být ale prodloužen o deset let. Mohly se vrátit až počátkem srpna 2000. Tehdy jich bylo čtyřicet a stále s nimi byl i P. C. L. Petrů, O.Praem. V mateřinci byly změněny dispozice, objekt byl zničený, kaple přestavěna na kinosál, na pozemek byla vtisněna stavba mateřské školy apod. Započala náročná a dlouhodobá rekonstrukce. V přízemí hlavní budovy byl pro seniory vybudován Domov sv. Norberta. Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené, Olomouc byla přemístěna na třídu Kosmonautů č. 4.

ČESKÁ KONGREGACE SESTER DOMINIKÁNEK

Vznik kongregace se datuje od roku 1885, kdy terciárky zakoupily první domek v Řepčíně u Olomouce, po čtyřech letech přišly sestry ze Štýrska a v letech 1891/1892 se osamostatnila Česká kongregace bl. Česlava, po roce 1898 přejmenovaná na Českou kongregaci bl. Zdislavy. Pobočky nového kláštera vznikaly rychle a v hojném počtu a byly spojeny se školami, sirotčinci, ústavy pro mentálně postižené apod.

Sestry dominikánky měly svůj mateřinec v Olomouci-Řepčíně, svatokopecký objekt využívaly na dovolenou a odpočinek. Po roce 1989 svou činnost v rozsáhlém areálu v Olomouci neobnovily, byt tam znovu působí.

KONGREGACE MILOSRDNÝCH SESTER SV. KŘÍŽE

Milosrdné sestry byly přesídleny na Svatý Kopeček z Kojetína, kde postupně od roku 1899 provozovaly mateřskou školu a sirotčinec. Své sídlo postupně přestavovaly v letech 1924 a 1936. Po roce 1950 byly zdravé děti převezeny do jiných zařízení a sestrám zůstaly jen děti mentálně postižené. Jejich budova v Kojetíně se zalíbila nespécifikované složce Sboru národní bezpečnosti, která dosud sídlila v někdejší vile arcibiskupa L. Prečana. Sestry se musely přemístit na Svatý Kopeček do 8. května 1952, o týden později převezly i děti, o které se ve svém zařízení staraly. Bylo jich celkem osmačtyřicet. Na výzvu svatokopeckého národního výboru připravovaly sestry se svými chovanci místo pro budovnou zoologickou zahradu. Dvanáct dětí doprovázeno dvěma sestrami chodilo na tuto brigádu dvakrát týdně po půl dnech. Jejich pobyt na Svatém Kopečku netrval dlouho. Brzy ráno 17. září 1953 přijel pro sestry autobus a odvezl je do Šluknova. Chovanci byli rozmístěni do ústavů. Řeholnice se již nikdy do Kojetína ani na Svatý Kopeček nevrátily. V Kojetíně po roce 1989 má v jejich bývalé budově sídlo vedení Charity Kojetín, Azylový dům pro matky s dětmi v tísní, Charitní šatník a Romský klub Maria.

ŘÁD BRATŘÍ KAZATELŮ (DOMINIKÁNI)

Vila Na krásné vyhlídce (Wolkerova vila) se od roku 1932 stala místem duchovní obnovy především pro studenty. Chlapci se tam sjížděli hned po ukončení školního roku. Exercicie bývaly rozděleny pro nižší a vyšší třídy. Do roku 1937 se duchovních cvičení zúčastnilo na 120 účastníků. Vilu také řeholníci využívali na prázdniny a na rekreaci či jako ozdravovnu. Od roku 1936 byly pořádány v druhé polovině srpna Akademické týdny, při nichž přednášeli přední církevní a kulturní pracovníci. V rámci Akademického týdne v roce 1938 vystavovali své práce mladí malíři. Akce se konala i od 5. srpna 1945 za mimořádně vysoké účasti českých a slovenských účastníků, zvláště z kruhů akademické mládeže.

Přednášky zahájili ThDr. Silvestr Maria Braitto, OP (1898–1962) vstupním kursem o duchovní orientaci katolíků a ThDr. Metoděj Habáň, OP (1899–1984) referátem o katolickém sociálním postoji. Také oba tito kněží byli později nespravedlivě vězněni.

Objekt byl v řádovém majetku pražských dominikánů do roku 1949, sloužil k rekreaci, studijním pobytům apod. Ještě těsně po druhé světové válce měli ve vile svou klubovnu junáci. Po vypuzení dominikánů byla znárodněná vila střídavě ve správě národních výborů na různých úrovních, byly do ní umístěny některé třídy svatokopecké školy, byty apod.

MATICE SVATOKOPECKÁ

Ve II. *Pozdravu ze Sv. Kopečka* podala matice zprávu o své činnosti od 1. září 1945 do 31. srpna 1946. Poté na valné schůzi 16. září 1945 bylo oznámeno, že během druhé světové války byl navýšen počet členů, tj. na 5560 zakládajících a 5752 přispívajících. Patrně během válečného období a ještě i v roce 1946 byl předsedou MSK olomoucký kanovník P. Fr. Světlík. V roce 1946 se počet členstva opět navýšil a překročil dvanáct tisíc. Matice sídlila v Katolickém domě na Svatém Kopečku, její kancelář se v roce 1946 přestěhovala do Olomouce na Wurmovu ul. č. 1, v roce 1943 byla vedena na Göringově (později Wilsonově či Dolním nám. č. 16). Jednu dobu také sídlila v Olomouci, Křížkovského ul. č. 2.

Katolický dům byl po roce 1989 adaptován na charitní zařízení – Hospic na Svatém Kopečku u Olomouce. Jeho upravené prostory v listopadu roku 2002 požehnal arcibiskup Mons. Jan Graubner.

ARCIBISKUP THDR. LEOPOLD PREČAN A JEHO VILA Č. 5 NA SVATÉM KOPEČKU

Arcibiskup L. Prečan svou vilu dvakrát přestavoval. Byl to dvoupodlažní objekt přiměřených proporcí, který z okolní zástavby výrazně nečněl. Jeho ozdobou byla rozlehlá pěstěná zahrada, částečně upravená parkově a z části využívaná pro pěstování zeleniny. Po smrti arcibiskupa usilovalo MNV o to, aby v ní mohlo umístit lékařskou ordinaci s bytem a také mateřskou školu. Budovu užívalo Krajské velitelství státní bezpečnosti v Olomouci, poté v ní byly umístěny Milosrdné sestry sv. Kříže a nakonec v roce 1951 budovu získala Národní a střední škola pro vadně mluvící na Svatém Kopečku a její pokračovatelé. Vila s celou zahradou byla předána do vlastnictví československého státu a do správy odboru školství a kultury rady ONV v Olomouci v roce 1959. Fr. Povýšil, kronikář a bývalý předseda Místního národního výboru Svatý Kopeček, dodává: „*Je konec náboženských parád a ohlupování lidí a obec se stává výletním a rekreačním místem města Olomouce ... Tmářství muselo ustoupiti osvětě a pravdě.*“ Škola byla přestavěna, dispozičně změněná budova zvýšená o jedno patro s devastovanou zahradou byla arcibiskupství vrácena po dlouhých letech až v roce 2013. Novou adresou Základní školy a Mateřské školy logopedická Olomouc se stala tř. Svornosti č. 37. Objekt byl zrekonstruován a své sídlo v něm našly Arcibiskupské lesy a statky s. r. o. (ALSOL).

Poznámka: Fotografie z výše popisovaných akcí Státní bezpečnosti z pochopitelných důvodů neexistují. Mohli je snad zhotovit jen samotní organizátoři, rozhodně ne jejich oběti. – Všechny citáty jsou ponechány v původním pravopisu.

OBSAH

Úvod | 2

Situace na Svatém Kopečku | 2

Rok 1945 | 3

Rok 1946 | 4

Rok 1947 | 6

Rok 1948 | 8

Rok 1949 | 10

Rok 1950 | 13

Rok 1951 | 20

Rok 1952 | 21

Rok 1953 | 21

Rok 1954 | 22

Rok 1955 | 22

Závěr | 22

Církevní instituce a osoby na Svatém Kopečku | 23

Řád premonstrátských řeholních kanovníků | 23

P. Julius Půda O.Praem., zasloužilý svatokopecký probošt
a čestný občan Svatého Kopečka | 23

Kongregace milosrdných sester III. řádu sv. Františka | 24

Kongregace sester premonstrátek | 24

Česká kongregace sester dominikánek | 25

Kongregace Milosrdných sester sv. Kříže | 25

Řád bratří kazatelů (dominikáni) | 25

Matice svatokopecká | 26

Arcibiskup ThDr. Leopold Prečan a jeho vila č. 5 na Svatém Kopečku | 26

